

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
В Л А Д А
05 Број: 021-7358/2025
3. јул 2025. године
Београд

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

БЕОГРАД

У прилогу се доставља, ради реализације, Закључак о прихватању Извештаја о пословању слободних зона у Републици Србији за 2024. годину, који је донела Влада на седници одржаној 3. јула 2025. године.

Прилог: као у тексту

Достављено:

- Министарство финансија – Управа за слободне зоне

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Петар Јањић

4101225.106/53

ИЗВЕШТАЈ

о пословању слободних зона у Републици Србији за 2024. годину

Правни основ за подношење овог Извештаја садржан је у члану 11. став 4. Закона о слободним зонама („Службени гласник РС”, број 62/06), којим је прописано да министарство надлежно за послове финансија подноси Влади једном годишње извештај о пословању свих слободних зона у Републици Србији, са предлогом мера.

Сагласно члану 11. став 1. Закона о слободним зонама, привредна друштва за управљање слободним зонама дужна су да у року од 90 дана по истеку календарске године доставе Управи за слободне зоне годишње извештаје о пословању у слободној зони за претходну годину. Привредна друштва за управљање слободним зонама су у прописаном року доставила тражене извештаје.

У 2024. години на територији Републике Србије пословне активности су се обављале у оквиру 15 слободних зона и то: Слободне зоне „Суботица”, Слободне зоне „Пирот”, Слободне зоне „Зрењанин”, Слободне зоне „Нови Сад”, „ФАС Слободне зоне” Крагујевац, Слободне зоне „Шабац”, Слободне зоне „Ужице”, Слободне зоне „Свилајнац”, Слободне зоне „Смедерево”, Слободне зоне „Крушевац”, Слободне зоне „Апатин”, Слободне зоне „Врање”, Слободне зоне „Прибој”, Слободне зоне „Београд” и Слободне зоне „Шумадија” у Крагујевцу.

I Слободне зоне у 2024. години

Укупна површина слободних зона у Републици Србији износи 29km² 31ha 98a 75m².

Током 2024. године, дошло је до проширења Слободне зоне „Нови Сад” на територију општине Инђија на површини од 78ha 74a 52m².

Такође, у овој пословној години, образоване су Комисије за утврђивање испуњености просторних и енергетских услова, услова заштите животне околине и других техничких услова за рад слободне зоне, услова за рад царинске службе, као и услова у погледу спровођења мера царинског надзора за почетак рада дела подручја следећих слободних зона: Слободне зоне „Нови Сад”, Слободне зоне „Шабац” и Слободне зоне „Смедерево”.

У Слободној зони „Нови Сад”, пословање у режиму рада слободне зоне отпочеле су компаније „*Lianbo Precision Technology Serbia*” и „*JFE Shoji Serbia*”.

Кинеска компанија *Lianbo*, са седиштем у Џенђангу, у оквиру слободне зоне на локацији у Каћу, производиће металне делове за роторе и статоре за све врсте мотора у аутомобилској индустрији. Вредност инвестиције је око 80 милиона евра, а фабрика се гради у две фазе. Након завршетка пројекта, у фабрици на око 20.000m², биће запослено 500 радника. Статус корисника у овој слободној зони, стекла је и реномирана јапанска компанија „*JFE Shoji Serbia*”. На територији општине Инђија, у куповину земљишта и изградњу производног комплекса привредно друштво планира да укупно инвестира више од 50 милиона евра. У фабрици мотора са широким спектром примене, од кућних електричних апарата до аутомобилске индустрије, биће упуслено више од 100 радника.

II Резултати пословања слободних зона

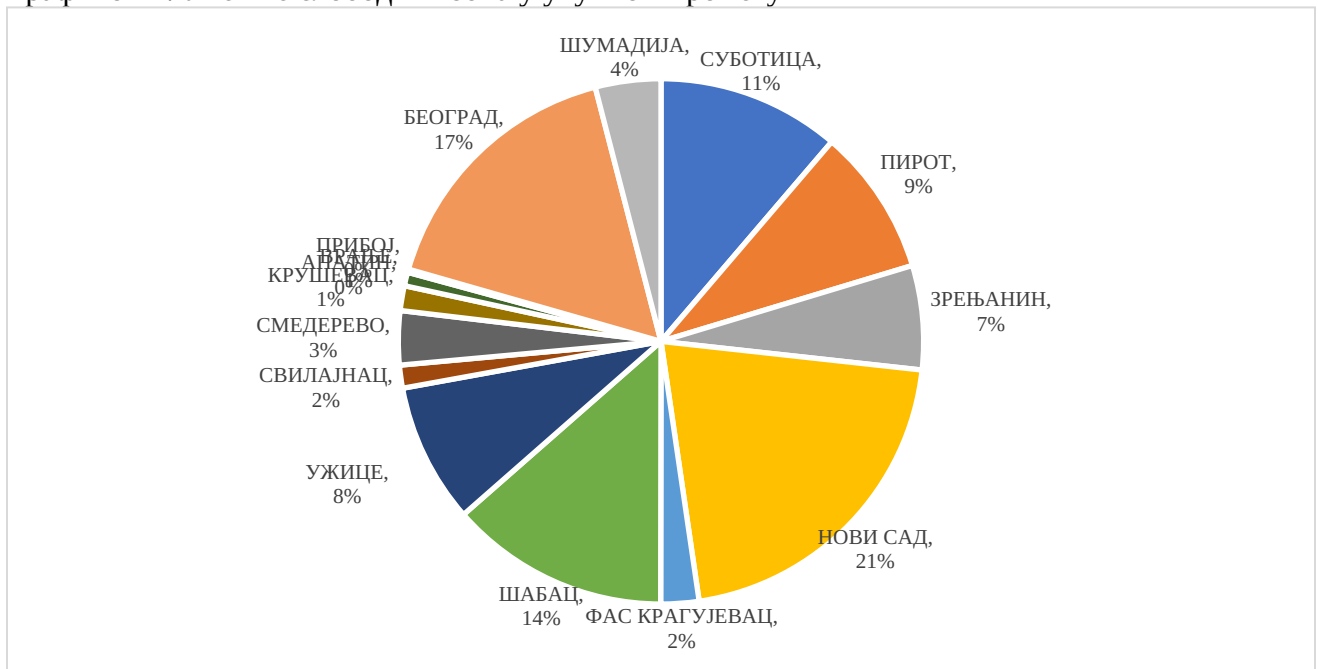
2.1. Укупан промет

Успешност пословања слободних зона у 2024. години најбоље се огледа у овој економској категорији. Вредност промета робе и услуга у слободним зонама износи 9.373.910.049 евра и најуспешнија је пословна година до сада. Промет је додатно порастао за 21,53% у односу на до сада најуспешнију 2023. годину. Посебно се истиче чињеница да је у чак 12 слободних зона остварен раст промета робе и услуга, да су по први пут чак четири слободне зоне оствариле промет у вредности више од једне милијарде евра, док су две слободне зоне близу тог остварења, да су и слободна зона Врање и Слободна зона „Шумадија” у Крагујевцу подигле укупан промет робе и услуга три пута, да је „ФАС” Слободна зона остварила раст промета од 53,79% у односу на 2023. годину, као и чињеница да су најуспешније слободне зоне равномерно распоређене, од севера Србије до југа и запада Републике.

Овакав резултат последица је рекордних инвестиционих улагања у слободним зонама у претходном периоду, отпочињања производње корисника који су инвестиционе активности започели у ранијем периоду, повећања броја производних корисника као и проширења капацитета постојећих корисника.

Специфичност ове године огледа се у томе што је Слободна зона „Нови Сад” постала лидер у овој економској категорији уз остварен промет од 1.962.662.743 евра, што је за 714.185.597 евра више него у 2023. години.

Графикон 1. Учешће слободних зона у укупном промету

Вредност реализованог промета робе и услуга у 2024. години износила је 9.373.910.049 евра и то:

- унос робе у слободне зоне – 3.687.016.690 евра;
- износ робе из слободних зона - 4.983.750.989 евра;

- промет робе унутар слободних зона Републике Србије - 226.090.535 евра;
- вредност промета услуга у слободним зонама - 614.421.075 евра.
- вредност активног оплемењивања у слободним зонама - 137.369.240 евра.¹

Раст промета је последица повећања уноса робе у слободне зоне за 22,34% у односу на 2023. годину, затим повећања износа робе из слободних зона за 21,40%, повећања промета робе унутар зоне за 62,86% као и повећања вредности услуга у слободним зонама за 5,37%.

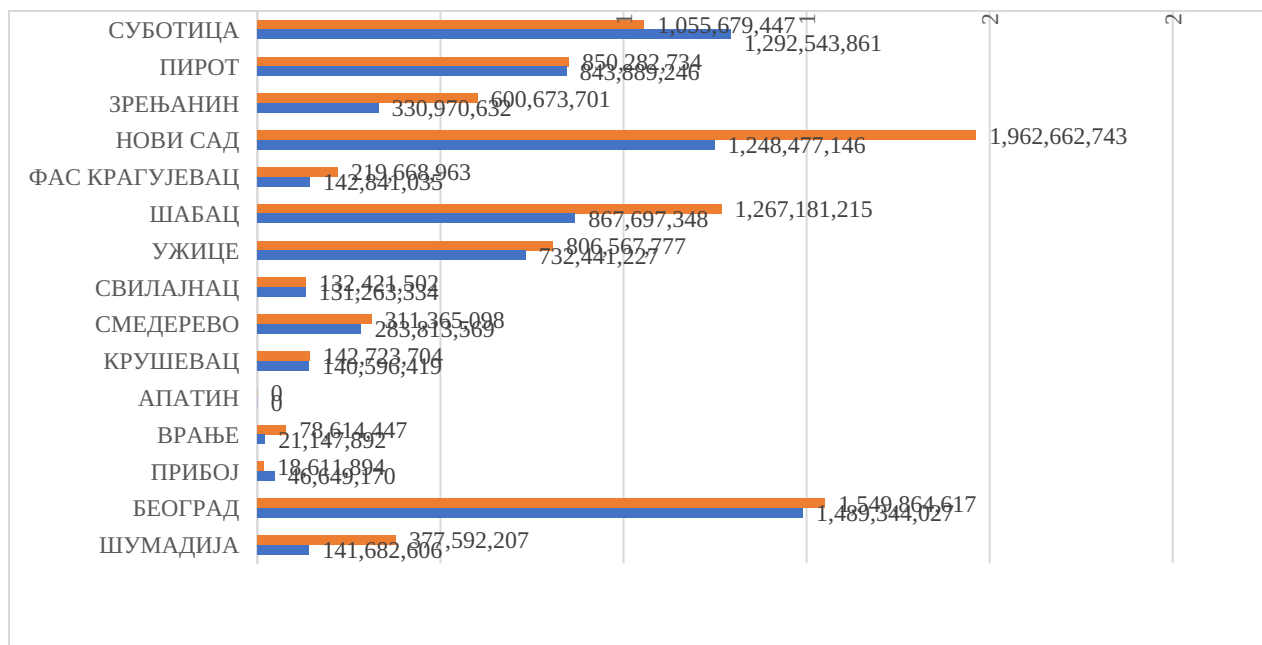
У Слободној зони „Нови Сад” реализован је промет у износу од 1.962.662.743 евра. У односу на 2023. годину, раст промета у овој слободној зони у апсолутном износу од 714.185.597 евра је био највећи у односу на све слободне зоне. Пословни успех, резултат је високих инвестиционих улагања у претходном периоду, проширења слободне зоне на локације у Инђији и Новом Саду, као и успешних резултата немачких компанија „*Continental Automotive*” и „*BMTS Technology*” које су у значајној мери подигле ниво производње.

У Слободној зони „Брање” је реализован промет у износу од 78.614.447 евра и најуспешнија је слободна зона када се посматра раст укупног промета у процентуалном износу, који је у овој години био већи за више од три пута у односу на 2023. годину. На повећање укупног промета је утицао завршетак инвестиционих циклуса корисника слободне зоне, кинеских компанија „*Xingyu Automotive Lighting Systems*” и „*Yusei Machinery*”, које у оквиру слободне зоне послују на локацији у Нишу.

„ФАС Слободна зона” у Крагујевцу је и у 2024. години зауставила пад пословних резултата које је бележила у претходном периоду, што је последица отпочињања и припреме производње нових електричних модела аутомобила „*FIAT Grande Panda*” и „*Citroen C3*”. У слободној зони остварен је раст промета робе и услуга за 53,79%, значајно су подигнута инвестициона улагања, што је за последицу имало и пораст броја радника, који је удвостручен. Укупан унос робе у слободну зону је био већи за 88,90%, док је промет робе унутар слободне зоне био већи за 31,87%.

Графикон 2. Укупан промет у слободним зонама (у еур)

¹ У укупној вредности оствареног промета услуга у слободним зонама изузета је вредност услуга активног оплемењивања обзиром да се поменута вредност налази у оствареним резултатима производних корисника

2.2. Обим инвестиционих улагања

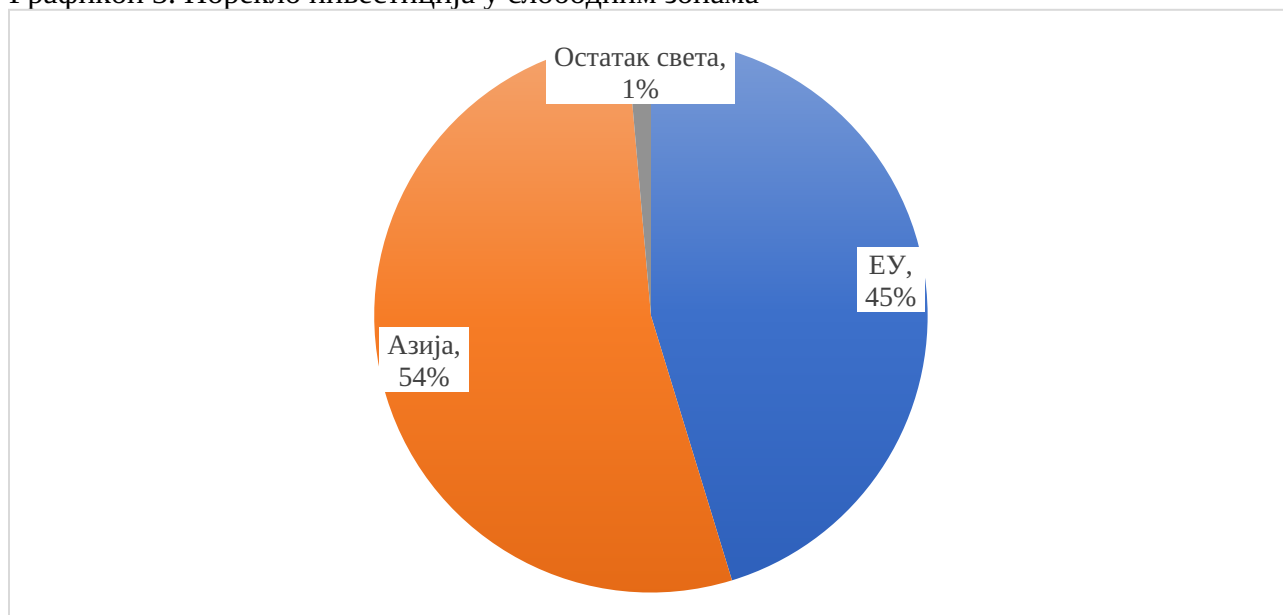
Инвестициона улагања у слободним зонама у 2024. години износила су рекордних **1.012.796.513** евра и у односу на 2023. годину већа су за 3,28%. Корисници слободних зона инвестирали су у куповину земљишта, изградњу и куповину грађевинских објеката, у *know how*, ИТ опрему, лиценце, као и другу најсавременију опрему, чиме је извршен неопходан трансфер савремених технологија.

У слободним зонама је у току 2024. године инвестирало 93 корисника слободних зона, од чега је 85 корисника који се баве производном делатношћу, док је осам корисника који се баве услужном делатношћу имало инвестициона улагања у претходној години. Водећи инвеститори у претходној години су компаније пореклом из НР Кине, Немачке, Италије, Јапана и Француске.

Највећи део инвестиција (50,27%) дошао је из НР Кине. Укупно 12 компанија пореклом из НР Кине, инвестирало је 509.168.536 евра, што у односу на 2023. годину представља додатни пораст инвестиционих улагања компанија пореклом из ове земље за 0,48%. Кинеске компаније равномерно су инвестирале у регионе Републике Србије: Војводину, Западну Србију, као и централне и јужне делове Републике Србије.

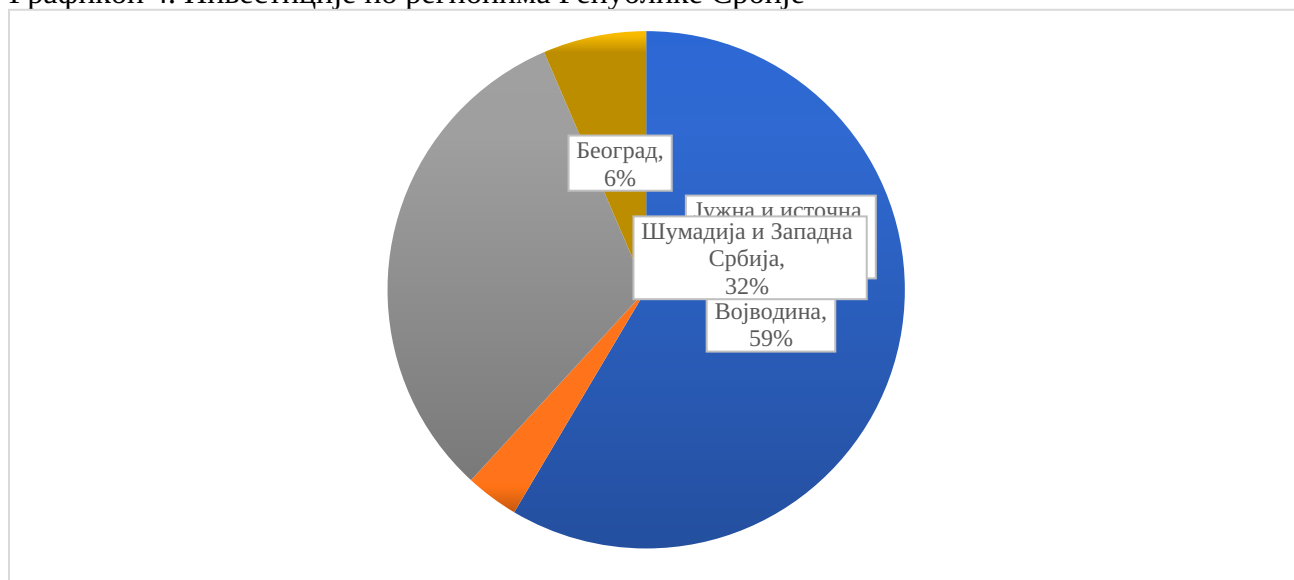
Приметно је да су корисници слободних зона пореклом из Италије у истом периоду значајно подигли ниво инвестиција. Компаније пореклом из ове земље укупно су инвестирале 155.856.906 евра, што представља повећање од 102,02% у односу на 2023. годину.

Графикон 3. Порекло инвестиција у слободним зонама

Корисници слободних зона су највећим делом (58,52%) инвестирали у регион Војводине, као и у регион Шумадије и Западне Србије (31,70%).

Графикон 4. Инвестиције по регионима Републике Србије

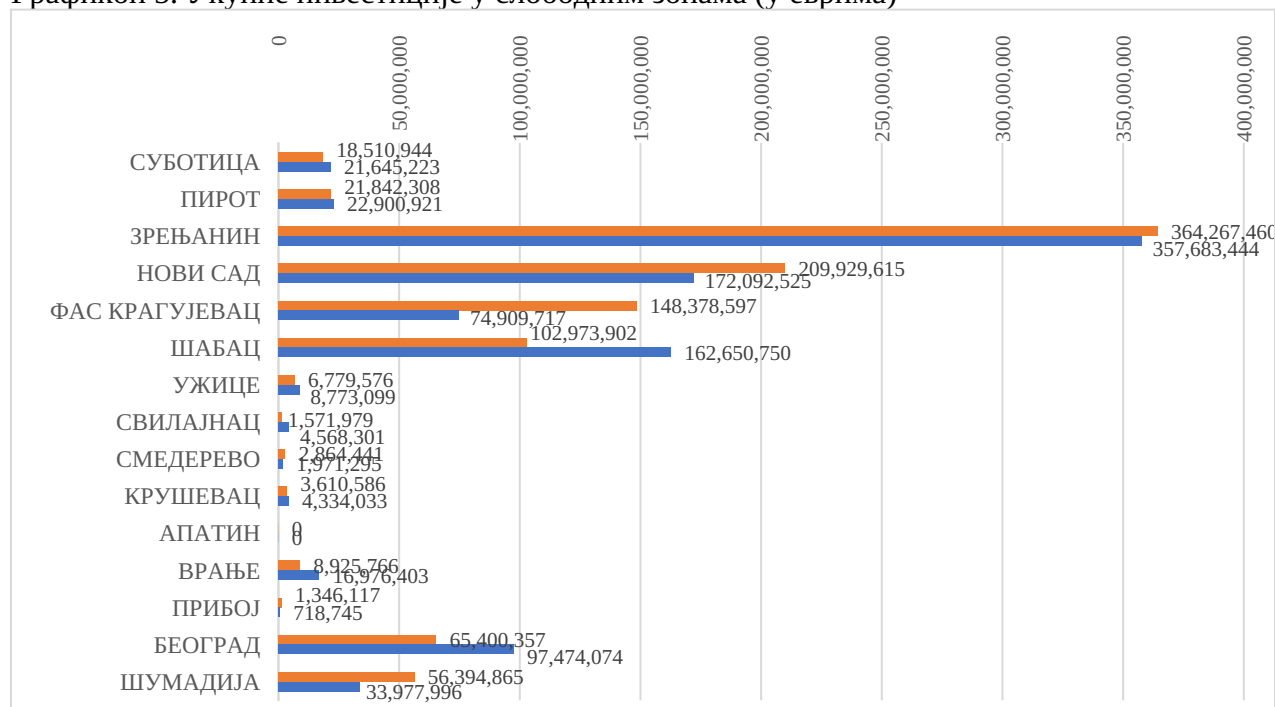
Највећи процентулни пораст инвестиција остварен је у Слободној зони „ФАС Слободна зона” у Крагујевцу у којој је инвестирано 98,08% више у односу на 2023. годину. Разлог високих инвестиционих улагања у овој зони је припрема производње нових модела аутомобила компаније ФИАТ, као и инвестиционих улагања коопераната поменуте компаније.

Највећа инвестициона улагања у претходној години од 364.267.460 евра остварена су у Слободној зони „Зрењанин”, чиме је настављено велико улагање кинеске компаније

„Linglong International Europe”, која на подручју ове слободне зоне гради прву фабрику аутогума на тлу Европе.

Утицај високог нивоа инвестирања видљив је пре свега у броју запослених у слободним зонама Републике Србије, обзиром да се овај број увећао за додатних 2.385 радника, што представља повећање од 5,17% у односу на 2023. годину.

Графикон 5. Укупне инвестиције у слободним зонама (у еврима)

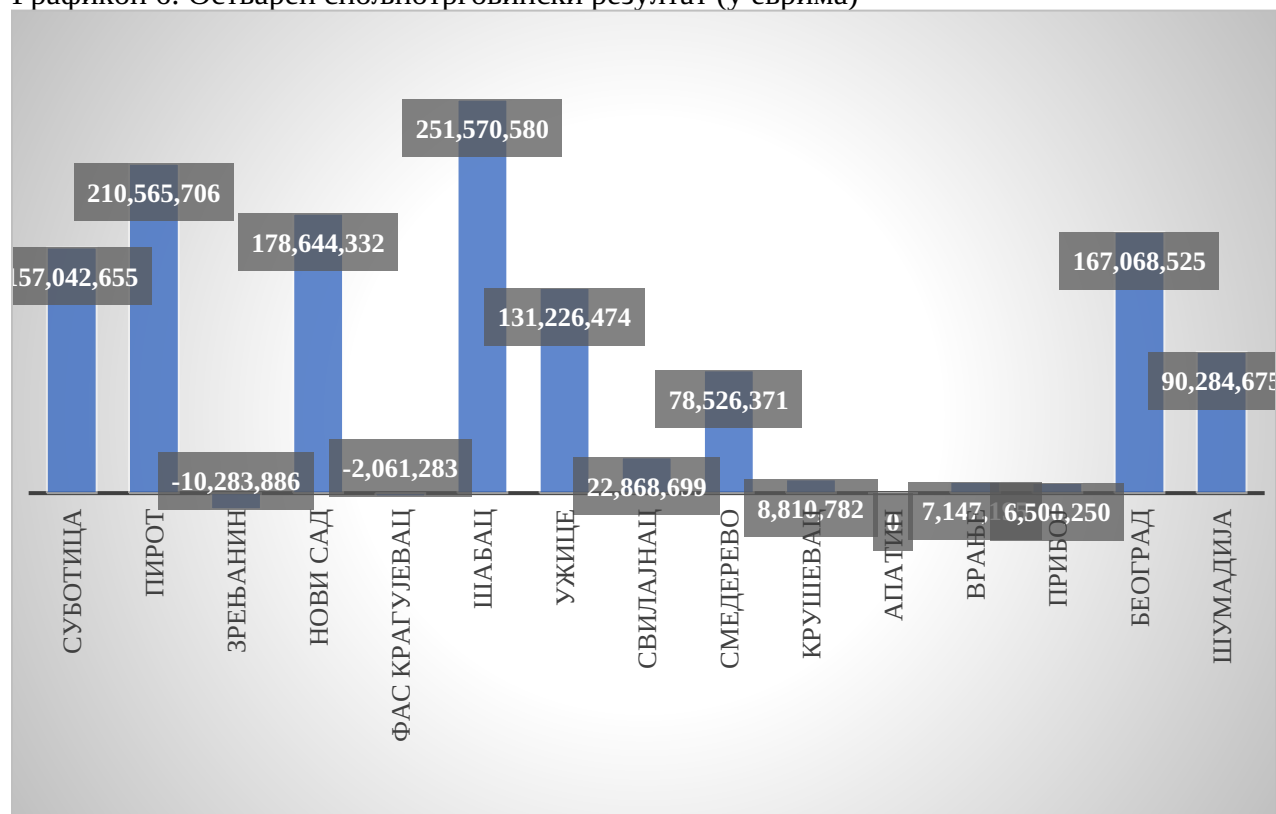

2.3. Спољнотрговински промет

Слободне зоне су у 2024. години значајно допринеле спољнотрговинском билансу Републике Србије потврђујући тако један од главних разлога свог постојања. Компаније које послују у слободним зонама оствариле су суфицит у спољнотрговинском пословању у износу од 1.297.911.074 евра, што је у односу на 2023. годину повећање за додатних 371.421.665 евра (40,09%).

Укупан увоз у слободне зоне је износио 3.442.040.710 евра и то увоз репроматеријала потребног за процес производње 3.201.056.529 евра (22,26%), увоз робе корисника који се баве трговином 105.703.925 евра (-3,60%), док је услуга увезено у вредности од 135.280.256 евра (-26,46%). Уједно, остварен је извоз у вредности од 4.739.951.785 евра и то извоз производних корисника 4.471.268.531 евра (20,77%), извоз корисника који се баве трговином у износу од 181.181.511 евра (115,06%), док је услуга извезено у вредности од 87.501.743 евра (69,87%). У овој пословној години, укупни увоз у слободним зонама је био већи за 18,23% у односу на 2023. годину, док је у односу на исти период извоз био већи за 23,50%. Највећи суфицит у спољнотрговинском пословању остварила је слободна зона „Шабац” у износу од 251.570.580 евра, затим следе слободне зоне у Пироту и Новом Саду, које су оствариле суфицит у износу од 210.565.706 и 178.644.332 евра респективно.

Графикон 6: Остварен спољнотрговински резултат (у еврима)

У слободним зонама послују и неке од највећих мултинационалних компанија, које се налазе на листи најуспешнијих извозника. Тако су се међу десет највећих извозника Републике Србије у 2024. години позиционирале и немачка компанија „ZF”, корисник слободне зоне „Београд”, „Tigar Tyres” која припада француској „Michellin Group” и која послује у оквиру слободне зоне у Пироту, као и „Нафтна Индустрија Србије”, која део својих пословних активности обавља у оквиру слободне зоне у Новом Саду.

Табела 1. Корисници слободних зона који су остварили највећи извоз у 2024. години

1	Tigar Tyres	Француска	460.605.759
2	ZF Serbia	Немачка	413.643.307
3	Minth Automotive Europe	Кина	275.853.532
4	Lear Corporation	Сједињене Америчке Државе	275.252.054
5	Continental Automotive Serbia	Немачка	220.651.077
6	Mei Ta Europe	Кина	204.021.036
7	Brose	Немачка	198.332.497
8	Valjaonica bakra Sevojno	Србија	191.859.494
9	LingLong International Europe	Кина	176.832.042
10	Impol Seval valjaonica aluminijuma Sevojno	Словенија	166.845.886

2.4. Утицај слободних зона на привредни развој Републике Србије

Слободне зоне су у 2024. години у значајној мери допринеле привредном развоју Републике Србије и тиме потврдиле значај концепта. У свим економским категоријама постигнути су рекордни резултати, упркос чињеници да је и ова година обележена глобално нестабилном геополитичком ситуацијом, као и да је пословни амбијент у Републици Србији крајем претходне године био нарушен.

Инвестиционо, 2024. година је најуспешнија година до сада, па су тако корисници слободних зона у претходној години инвестирали више од милијарду евра. Инвестирано је 32.119.987 евра више у односу на 2023. годину. Инвестирано је у изградњу објеката, куповину земљишта и најсавременије опреме чиме је извршен трансфер технологија, ИТ опрему, одржавање машина и алата и др. Највећи део инвестиција долази из индустријски најразвијених земаља, као што су земље Европске уније, НР Кине и Јапана, Сједињених Америчких Држава, Швајцарске, али и корисника слободних зона који су пореклом из Републике Србије.

Рекордни резултати су остварени и по броју запослених, вредности укупног промета, броја фабрика у зонама, као и вредностима остварене производње и извоза. Као директна последица инвестиционих улагања је пораст броја запослених. Укупно је на дан 31.12. 2024. године 48.490 радника радило у слободним зонама Републике Србије, што је за 2.384 радника више (5,17%) у односу на 2023. годину. Пораст броја запослених нарочито је био видљив у слободним зонама у Новом Саду, Шапцу, као и слободним зонама у Крагујевцу. Тиме слободне зоне значајно утичу на смањење стопе незапослености на нивоу Републике Србије, а нарочито на смањење незапослености на нивоу локалних самоуправа у којима послују.

Спољнотрговински суфицит које су оствариле компаније које послују у слободним зонама износио је 1.297.911.075 евра, уз остварени извоз робе и услуга од 4.739.951.785 евра. Повећање извоза од 23,50%, уз покривеност увоза извозом од 137,70% профилише слободне зоне као производне, извозно оријентисане које у значајној мери утичу на спољнотрговински биланс Републике Србије.

Истичемо да се број производних корисника у исто време повећао за три нова корисника у односу на 2023. годину (2,68%). Укупно је 115 корисника своје производне активности организовало у 2024. години у режиму рада слободних зона. Ови корисници остварили су рекордну производњу, која је у 2024. години износила 4.720.505.894 евра, и у односу на 2023. годину додатно је порасла за 21,64% или за додатних 839.830.395 евра. Посебно је вредност производње порасла у слободним зонама у Новом Саду, Шапцу, Врању и Слободној зони „Шумадија” у Крагујевцу. Корисници су остварили бројне пословне односе са привредним субјектима ван подручја слободних зона и користили услуге транспорта, шпедиције, грађевинских радова, услуге оплемењивања и дораде, услуге одржавања машина, опреме и алата, заштите на раду, кетеринга и бројне друге услуге чиме су значајно допринели локалном економском развоју, као и развоју националне привреде.

Слободна зона „Суботица” је у 2024. години имала значајан утицај на привреду Републике Србије, нарочито Бачког округа, града Суботице и околине, упркос чињеници да је остварила мање успешне резултате у односу на 2023. годину. Вредност производње је

износила 574.961.803 евра, што је за 17,53% мање у односу на 2023. годину. Паду производње највише је допринео пад пословних активности немачке компаније „*Flender*”.

Компаније које послују у слободној зони су пореклом из Европске уније и Сједињених Америчких Држава и највећим делом (99,76%) произведену робу пласирају на инострано тржиште.

Слободна зона значајно утиче на смањење незапослености у граду Суботици, његовој околини и Кикинди. Број запослених радника код корисника слободне зоне је износио 5.218 и то код корисника слободне зоне у Суботици 4.635, док је код корисника „*Zoppas Industries Serb*”, који послује на локацији у Кикинди било запослено 583 радника. Значајан број радника у слободној зони ангажован је из суседних места и околине, чиме је додатно повећана упосленост града и целе Бачке.

Корисници слободне зоне су остварили пословне односе и користили услуге бројних привредних субјеката из околине који послују ван режима рада слободне зоне, од којих су најважније: услуге транспорта и шпедиције, инжењеринга, дораде, услуге активног оплемењивања, ИТ услуге, осигурања објеката, исхране радника, књиговодствене услуге и др.

Слободна зона „Пирот” је у овој пословној години остварила суфицит у спољнотрговинском пословању у износу од 210.565.706 евра, што је чини другом најуспешнијом зоном у овој економској категорији.

Ова слободна зона је лидер у броју корисника у режиму рада слободне зоне. У претходној години, укупно 78 корисника је пословне активности обављало у слободној зони.

Број радно ангажованих крајем 2024. године код корисника слободне зоне био је 5.829 и слободна зона је која запошљава највише радника одмах иза слободне зоне у Шапцу. Имајући у виду да се простире на локацији у Пироту, Димитровграду и Бабушници, ова слободна зона има значајну улогу и позитиван утицај на привреду југоисточног дела земље.

Вредност остварене производње већа је за 7,45%, док је извоз произведене робе повећан за 0,87%. Уз повећање промета робе и услуга у зони од 0,76%, као и висине инвестиционих улагања у зони од 21.842.308 евра можемо да кажемо да се ниво пословне активности у 2024. години одржао у односу на 2023. годину.

Главни програм у Слободној зони „Пирот” је производња путничких и скутер гума компаније „*Tigar Tyres*” чији се производи извозе на тржишта Европе, Африке и Блиског Истока. Услуге које није у могућности да пружи својим корисницима, слободна зона обезбеђује од других привредних субјеката са подручја општине Пирот. Ова сарадња је нарочито изражена у области грађевинарства где су пројектанти и извођачи радова у слободној зони локалне фирме. Пословима царинског посредовања бави се, поред слободне зоне, десетак шпедитерских фирми из Пирота, Димитровграда, Ниша и Београда.

За Слободну зону „Зрењанин” је 2024. година била најуспешнија од оснивања. Настављена су висока инвестициона улагања из претходних година, па је тако ова слободна зона била лидер међу зонама у привученим страним директним инвестицијама. Укупно је инвестирано 364.267.460 евра, што је за 1,84% више него у 2023. години.

Најважнија улагања се односе пре свега на улагања кинеске компаније „*Linglong International Europe*”, која на подручју слободне зоне отвара своју прву фабрику аутогума у Европи. Инвестициона улагања од више од милијарду евра у претходне три године допринела су повећању осталих економских категорија.

Остварен је рекордан промет робе и услуга у вредности од 660.673.701 евра, што је за 81,49% више него у 2023. години. Томе је допринело повећање уноса у слободне зоне за 68,19%, износа робе из слободне зоне за 97,40% као и реализације услуга без активног оплемењивања за 70,97%.

Вредност остварене производње је такође била на рекордном нивоу и износила је 269.612.738 евра и у односу на 2023. годину је увећана за више од два пута, од чега је извоз произведене робе био већи за 96,61%.

У слободној зони је у 2024. години било запослено укупно 4.658 радника и додатно је број радно ангажованих порастао за 3,03% у односу на 2023. годину. Набавка робе са подручја ван зоне односи се на испоручиоце смоле, палета, иверице, фолија, подножја за каду, стопица, катализатора, као и картонске амбалаже. Ван слободне зоне, за потребе корисника, набављају се заштитна одела, ПВЦ елементи, храна за запослене, металне конструкције, дрвене конструкције, те разни потрошни и режијски материјали. Поред тога, користе се и услуге обезбеђења, као и превоза за запослене. Постоји низ добављача са територије Републике Србије који својим производима учествују у финалним производима који се израђују у Слободној зони „Зрењанин”.

Слободна зона „Нови Сад” је у 2024. години постала лидер међу слободним зонама у вредности оствареног промета. Остварен је промет у вредности од 1.962.662.743 евра, чиме је додатно порастао за 57,20% у односу на 2023. годину. Успешни пословни резултати последица су високих инвестиционих улагања у претходном периоду, ширења постојећих капацитета слободне зоне као и уласка нових корисника у режим рада слободне зоне. Укупно је у 2024. години инвестирано 209.929.615 евра и то у нову опрему као и реконструкцију и проширење постојећег пословног простора, затим у одржавање, ИТ опрему, лиценце и софтвере, линије за производњу и др. Најзначајније улагање оствариле су немачке компаније „*Continental Automotive Serbia*” и „*BMTS Technology*” као и кинеска компанија „*Lianbo*”. Позитивни ефекти ових улагања тек се очекују у наредном периоду и огледаће се, пре свега, у порасту броја запослених у слободној зони, трансферу савремених технологија и додатном активирању привреде и изван граница слободне зоне.

Слободна зона у Новом Саду је, такође лидер међу зонама и у вредности остварене производње која је износила 816.174.857 евра и која је у односу на 2023. годину већа за 83,39%. Посебно се истиче чињеница да је вредност извоза произведене робе у слободној зони већи за 65,95% у односу на 2023. годину.

Корисници слободне зоне обављају пословне активности и са привредним субјектима изван подручја слободне зоне. Користе се услуге транспорта радника, материјала, и готових производа, затим услуге саветовања и безбедности на раду, монтаже и одржавања опреме, програмирања опреме, пуњења, паковања и друге услуге.

„ФАС Слободна зона” Крагујевац је у 2024. години остварила значајно успешније резултате у односу на 2023. годину и тиме прекинула вишегодишњи пад пословних резултата. Разлог лежи у чињеници да је Стелантис отпочео производњу новог, електричног модела аутомобила „*FIAT Grande Panda*”, као и да су у току припреме за отпочињање производње још једног, такође електричног модела аутомобила „*Citroen C3*”. Пословање целокупне зоне зависи од компаније ФИАТ, обзиром да су кооперанти ове компаније корисници слободне зоне. У овој пословној години остварена су значајна инвестициона улагања у висини од 148.378.597 евра, а односе се на покретање производње поменута два

нова модела електричних аутомобила. Самим тим, вредности оствареног промета, извоза произведене робе и број запослених су значајно порасли. Вредност укупног промета износила је 219.668.963 евра. У односу на 2023. годину порасла је за 53,79% и директна је последица повећања производње и извоза. Вредност производње већа је за 31.109.808 евра док је извоз произведене робе у зони био већи три пута у односу на 2023. годину. Пословање „ФАС Слободна зона” значајано утиче на пословање привредних субјеката који послују у Републици Србији, нарочито Шумадије и околине. Привредне гране на које је остварен значајан ефекат су: енергетика, транспорт, професионалне услуге, грађевинарство, угоститељство, индустрија обраде секундарних сировина, итд.

Слободна зона „Шабац” бележи раст, што је допринело да су сви економски показатељи на историјском максимуму. У току 2024. године, слободна зона је постала постала лидер међу зонама по броју запослених, као и оствареног суфицита у спољнотрговинском пословању. Крајем године, чак 7.096 радника било је запослено у овој слободној зони и једина је слободна зона у којој је запослено више од 6.000 радника. У односу на 2023. годину, додатно је упослено 586 радника (9,00%). Вредност оствареног суфицита у спољнотрговинском пословању износила је 251.570.580 евра, што представља значајна средства и на националном нивоу. Велика инвестициона улагања у претходном периоду валоризовала су се и на остале економске категорије. У 2024. години остварен је максимум и у вредности промета робе и услуга који је достигао вредност од 1.267.181.215 евра, чиме је по први пут превазишао више од милијарду евра. У односу на 2023. годину, вредност промета порасла је за 46,04%, што је ову слободну зону позиционирало на треће место међу свим слободним зонама, одмах иза слободних зона у Новом Саду и Београду.

И у 2024. години, слободна зона је привукла 102.973.902 евра инвестиција, од чега су инвестиционо најактивније биле кинеска компанија „*Minth Automotive Europe*”, као и немачка компанија „*Hansgrohe*”, која послује на локацији у Ваљевоу.

Вредност остварене производње већа је за 46,35% и износи 770.224.081 евра, док је извоз корисника порастао за 42,68% и износи 715.082.460 евра. Највећи део производње (97,91%), корисници су пласирали на инострано тржиште, док је мањи део (2,09%), пласиран на тржиште Републике Србије као и корисницима других зона.

Корисници слободне зоне користе бројне услуге привредних субјеката који послују ван режима слободне зоне, нарочито градова Шапца, Инђије, Руме, Лознице и Ваљева, као што су: услуге извођења грађевинских радова, услуге транспорта, шпедиције, превоза радника, услуге кетеринга, заштите на раду и друге.

Слободна зона „Ужице” остварила је успешније резултате него у 2023. години.

Вредност промета робе и услуга у зони је у односу на претходну годину већа за 10,12%, вредност остварене производње већа је за 3,46%, вредност извоза већа је за 14,76%, док је ниво запослености одржан уз стандардан ниво инвестиција које ова слободна зона остварује у претходним годинама.

Остварени спољнотрговински суфицит у износу од 131.226.474 евра у значајној мери доприноси спољнотрговинском билансу Републике Србије.

Корисници слободне зоне, у којој претежно преовлађује металска индустрија, за потребе набавке сировина, репроматеријала, резервних делова, израде алата као и одржавања опреме, послују са 250 добављача са подручја града Ужица и околине. С обзиром да су корисници зоне извозно оријентисани и да дневно преко 40 камиона улази и излази из

слободне зоне, евидентно је ангажовање предузећа која се баве транспортом. Поред наведеног, корисник зоне „Ваљаоница бакра” је највећи добављач наменске индустрије „Први партизан” из Ужица. Корисници зоне, компаније „Ваљаоница бакра” и „Импол Севал”, представљају ослонац читавог Златиборског округа.

У Слободној зони „Свилајнац” остварен је промет робе и услуга од 132.421.502 евра и у односу на 2023. годину већи је за 0,88%.

Корисници, пореклом из Републике Србије, Савезне Републике Немачке, Италије и Швајцарске остварили су позитиван спољнотрговински биланс у износу од 22.868.699 евра, чиме је суфицит у односу на 2023. годину повећан за 26,30%.

Привредни субјекти који послују у слободној зони сарађују са пословним партнерима ван зоне тако што користе услуге транспорта, шпедиције, услуге оплеменења, дораде и слично. Нарочито је то случај код компаније „Alpha Technics” која користи услуге фарбања, машинске обраде, цинковања, савијања, пескарења, антикорозивне заштите челичних конструкција и сл. изван зоне, као и компаније „Vossloh-Scwabe Serbia” која услуге дораде, израде нових алата, услуге каљења, полирања и ласерских наваривања проналази изван зоне, у Крагујевцу, чиме додатно упошљава привреду изван саме зоне. Корисници слободне зоне у потпуности користе концепт дуалног образовања, па тако компаније „Regent Lighting”, „S.H.E. Superior Heating Elements”, „Vossloh-Scwabe Serbia” већ дужи низ година оспособљавају ученике средњих школа за будући рад у овим компанијама. Овом облику пословања прикључила се и немачка компанија „Hoover Dam Technology Development&Production”, која реализује учење кроз рад за ученике образовног профила техничар мехатронике. Слободна зона је један од покретача општине Свилајнац и читавог Поморавског управног округа.

Слободна зона „Смедерево” представља један од мотора развоја града и целокупног Подунавског округа. У 2024. години остварен је суфицит у износу од 78.526.371 евра, чиме слободна зона доприноси позитивном спољнотрговинском пословању на националном нивоу. Остварени промет робе и услуга већи је за 9,71%, док је вредност извоза већа за 14,47% у односу на 2023. годину.

Слободна зона у Смедереву запошљава 4.484 радника и тиме доприноси ниској стопи незапослености у граду Смедереву. Као последица инвестиционих улагања у претходном периоду, порасла је и вредност остварене производње у износу од 190.408.168 евра, што је повећање за 19,14% у односу на 2023. годину.

Компаније „Metech”, „PKC Wiring Systems” и „Kaizen”, успешно примењују усвојен систем дуалног образовања и на тај начин привлаче нова лица за рад у производним постројењима. Изван подручја зоне, корисници користе услуге активног оплеменења, услужне обраде металних полупроизвода, сечења, пескирања, лакирања, као и услуге фине дораде полупроизвода од метала и пластике.

Корисници ове слободне зоне у свом пословању врше и активно оплеменење, односно дораду полупроизвода и финалних производа ван зоне, пре свега услужне обраде металних полупроизвода, услуге сечења, пескирања, лакирања и фине дораде полупроизвода од метала и пластике. У Слободној зони „Смедерево” послује шест компанија у области металне индустрије. Захваљујући управо овој чињеници, остварена је кооперација не само међу корисницима слободне зоне, већ и у сектору малих и средњих предузећа изван подручја слободне зоне.

Слободна зона „Крушевац” је у свим економским категоријама остварила приближне резултате у односу на 2023. годину. Остварен је суфицит у спољнотрговинском пословању у износу од 8.810.782 евра док је вредност оствареног промета већа за 1,51%. Слободна зона је лидер међу зонама у процентуалном учешћу домаћег репроматеријала у процесу производње који у укупно утрошеном репроматеријалу учествује са 45,99%.

У слободној зони се производе гуме за тракторе, прикључна возила, мотокултиваторе, грађевинске машине, скутере и бицикле, пиротехничка средства, заштитна опрема, производи од текстила и одећа. Корисници слободне зоне користе услуге шпедитерских предузећа, услуге транспорта, одржавања машина, опреме и објеката као и услуге предузећа која послују изван граница слободне зоне, а која врше услуге активног оплемењивања за кориснике слободне зоне.

У Слободној зони „Врање” у 2024. години корисници су наставили инвестиционе циклусе и започели производњу у пуном обиму. Кинеске компаније „*Xingyu Automotive Lighting Systems*” и „*Yusei Machinery*” су оствариле вредност производње од 42.729.239 евра, која је у односу на 2023. годину већа чак четири пута. За потребе изградње објекта новог корисника ангажоване су домаће компаније, чиме је додатно упослена домаћа привреда. У слободној зони је на крају пословне године било запослено 675 радника, што у односу на 2023. годину представља двоструко повећање. Највећи део производа пласира се на инострано тржиште (99,99%), док се мали део у износу од 2.332 евра (0,01%) пласира на тржиште Републике Србије. Вредност извоза у претходној години упетостручена је у односу на 2023. годину.

Слободна зона „Прибој” је у 2024. години остварила мање успешне резултате у односу на претходну што је последица пада резултата највећег корисника слободне зоне, турске компаније „*Flex Academy*”, која на подручју слободне зоне производи челичне и пластичне водоводне цеви.

Остварен је пад у вредности производње за 56,20%, док је у односу на 2023. годину промет мањи за 60,10%. Највећи део произведене робе, корисници пласирају на инострано тржиште (75,02%), док се мањи део (24,98%) пласира на тржиште Републике Србије и унутар зоне. Слободна зона у Прибоју је једна од слободних зона која највише троши домаћи репроматеријал у процесу производње. У претходној години домаћи репроматеријал учествовао је са 44,53% у укупно утрошеном репроматеријалу.

Такође, корисници слободне зоне користе услуге привредних субјеката са територије града Прибоја и околине, и то услуге транспорта, банака, књиговодствене услуге, као и услуге оплемењивања и дораде за кориснике слободне зоне.

Слободна зона „Београд” је и у 2024. години остварила промет робе и услуга, у вредности од 1.549.864.617 евра, што представља повећање од 4,06% у односу на 2023, упркос чињеници да је у претходној години опала пословна активност кинеске компаније „*Mei Ta Europe*”, највећег корисника ове слободне зоне. Успешни резултати последица су вишегодишњег улагања и прилива директних страних инвестиција. Тако је и ове пословне године инвестирано 65.400.357 евра, а највећи део инвестиција (97,14%), долази из немачких компанија „*ZF Serbia*”, „*Brose*” и „*MTU Maintenance Serbia*”. Компанија „*ZF Serbia*”

пороклом из немачког града Фридрихсхафена, која послује на локацији у Панчеву, налази се на листи десет најуспешнијих извозника из Републике Србије.

Број запослених у овој слободној зони на дан 31.12. 2024. године је 4.919 радника, што је за 8,06% мање него у истом периоду 2023. године и последица је смањења броја запослених у кинеској компанији „*Mei Ta Europe*”, која послује на локацији у Баричу. Део потреба за младом радном снагом задовољен је сарадњом са образовним институцијама, општинама града Београда, општином Стара Пазова као и градом Панчевом. Увођење радне снаге у посао, пратили су програми едукације који су се спроводили у земљи и иностранству.

Значајни су и резултати које је слободна зона остварила у спољнотрговинском пословању. Остварен је суфицит у износу од 167.068.525 евра, чиме зона доприноси смањењу националног дефицита у спољнотрговинском пословању.

Остварена је производња у вредности од 830.887.629 евра и у односу на 2023. годину мања је за 1,31%, а највећим делом (99,26%) је пласирана на инострано тржиште.

Корисници слободне зоне одржавали су стабилан ланац снабдевања како са добављачима тако и са пружаоцима услуга са домаћег тржишта. Обим пословања омогућио је да се постојећи ланац прошири новим добављачима, чиме је извршен значајан утицај на развој привредних делатности изван подручја слободне зоне, као и повећање запослености у окружењу. Домаћи привредни субјекти су обављали производне и услужне активности за потребе корисника слободне зоне, као што су услуге сервисирања опреме и алата, кетеринга, здравствене заштите запослених и сл. Корисници зоне, поред услуга шпедиције и транспорта, су ангажовали домаће привредне субјекте и за потребе складиштења отпада, противпожарне заштите, као и у сврху консалтинга, обука, стручних анализа и слично.

Слободна зона „Шумадија” је најмлађа слободна зона у Републици Србији, а у 2024. је успешно наставила свој развој имајући у виду да је у свим економским категоријама напредовала у односу на 2023. годину.

Број запослених код корисника ове слободне зоне је порастао за додатних 676 радника (32,93%). Кинеске компаније које послују у слободној зони „*Shenchi Automotive Parts*”, „*Yanfeng Seating*” и „*Yanfeng International Automotive Technology*” подигле су ниво производње за 106.567.970 евра у односу на 2023. годину, вредност извоза три пута, док је одржан стабилан ниво инвестиција од 56.394.865 евра.

Највећи део производа (99,68%) корисници пласирају на инострано тржиште, док се мањи део (0,32%) пласира на тржиште Републике Србије. Остварен је суфицит у спољнотрговинском пословању у износу од 90.284.675 евра, чиме се и најмлађа слободна зона профилише као извозно оријентисана слободна зона. Успешни резултати постављају зону на место развоја Шумадије и града Крагујевца.

III Пословање привредних друштава за управљање слободним зонама

Према подацима из достављених извештаја за 2024. годину, укупни остварени приходи привредних друштава за управљање слободним зонама износили су 884.687.366,00 динара, расходи 811.240.685,00 динара, а остварена нето добит 73.446.681,00 динара.

У односу на 2024. годину, приходи су били већи за 8,87%, расходи за 8,94%, док је укупна нето добит била већа за 8,11%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Суботица” је **Друштво са ограниченом одговорношћу за управљање Слободном зоном „Суботица”**, са седиштем у Суботици, ул. Батинска бр. 94, ПИБ: 100852839, матични број: 08625689.

Град Суботица учествује са 84,2358% у оснивачком капиталу, „АТБ Север” а.д. Суботица учествује са 12,6022%, док сви остали оснивачи, и то: „Јавна складишта” д.о.о. за складиштење робе Суботица, „Adam-Šped System doo za transport i špediciju Subotica”, „Зоркакоп” Суботица, „Pan-Trade” д.о.о. Суботица, Вучинић Саша и Аутономна покрајина Војводине учествују са по 0,527% у оснивачком капиталу.

Привредно друштво управља слободном зоном укупне површине 100ha 64a 47m², која се простире на локацији у Суботици на површини од 76a 09a 72m², на локацији у општини Кикинда на површини од 3ha 18a 43m², на локацији у општини Сента на површини од 7ha 93a 95m² и на локацији у општини Кањижа на површини од 13ha 42a 37m².

Привредно друштво у коме је запослено 11 радника, остварило је укупне приходе 125.891.000,00 динара, расходи су износили 119.561.000,00 динара, а остварена нето добит 6.330.000,00 динара. У односу на 2023. годину нето добит је била већа за 0,80%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Пирот” је **„Слободна зона Пирот” а.д. Пирот**, ул. Николе Пашића бб, ПИБ: 100185123, матични број: 17108522.

Улог града Пирот износи 85,96%, улог „Невеа Global”, д.о.о. Београд износи 7,35%, улог „Униметал” д.о.о. Пирот износи 4,29%, Слободне зоне „Пирот” 1,97%, док улог „Прогрес” д.о.о. Пирот износи 0,43%.

Привредно друштво управља слободном зоном укупне површине 139ha 95a 15m², која се простире на локацији у граду Пироту на површини од 127ha 20a 82m², подручју општине Димитровград на површини од 4ha 85a 66m², као и на подручју општине Бабушница на површини од 7ha 88a 67m².

Привредно друштво у коме је запослено 43 радника, остварило је укупне приходе у износу од 386.995.296,00 динара, расходи су износили 384.877.606,00 динара, а остварена нето добит 2.117.690,00 динара. У односу на 2023. годину нето добит је била мања за 89,77%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Зрењанин” је **Друштво са ограниченом одговорношћу за управљање Слободном зоном „Зрењанин”**, са седиштем у Зрењанину, ул. Цветна бр. 1, ПИБ: 103803745, матични број: 20019778.

Оснивачки улог компаније „Kolra” д.о.о. Зрењанин износи 90,00%, док је удео града Зрењанина у оснивачком капиталу 10,00%.

Привредно друштво запошљава три радника и управља слободном зоном површине 492ha 76a 93m².

Ово привредно друштво је у 2024. години остварило укупне приходе у износу од 42.990.244,00 динара, док су расходи износили 24.146.538,00 динара, а остварена нето добит 18.843.706,00 динара. У односу на 2023. годину нето добит је била већа за 161,28%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Нови Сад” је **„Слободна зона Нови Сад” д.о.о. Нови Сад**, ул. Бајчи Жилинског бр. 5а, ПИБ: 104787812, матични број: 20238526.

Удео оснивача „Јавно складиште слободна царинска зона Нови Сад” а.д. Нови Сад у оснивачком капиталу друштва износи 75,00%, док физичко лице Стефан Возаб учествује са 25,00% у оснивачком капиталу.

Површина Слободне зоне „Нови Сад” обухвата територију укупне површине 282ha 09a 30m² и то у граду Новом Саду на површини од 203ha 34a 78m², као и на територији општине Инђија на површини од 78ha 74a 52m².

Ово привредно друштво, у коме је запослено 38 радника, имало је укупне приходе у износу од 144.125.316,00 динара, док су расходи износили 131.500.893,00 динара, а остварена нето добит 12.624.423,00 динара. У односу на 2023. годину нето добит је била већа за 86,81%.

Назив привредног друштва за управљање слободном зоном „ФАС Слободна зона” је **„СЗ ФАС” д.о.о. Крагујевац**, ул. Косовска бр. 4, ПИБ: 106270251, матични број: 20567279.

Оснивач овог привредног друштва је предузеће „FCA Srbija” д.о.о. Крагујевац. Привредно друштво управља слободном зоном укупне површине 176ha 45a 62m².

„ФАС Слободна зона” д.о.о. је остварила укупне приходе 2.809.000,00 динара, расходи су износили 2.840.000,00 динара и остварен је нето губитак од 31.000,00 динара. У односу на 2023. годину нето губитак је већи три пута.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Шабац” је **„Слободна зона Шабац” д.о.о. Шабац**, ул. Господар Јевремова 6, ПИБ:106312637, матични број: 20576049.

Оснивач привредног друштва за управљање слободном зоном је град Шабац.

Површина Слободне зоне „Шабац” износи 444ha 49a 40m² и простире се на подручју града Шапца на површини од 333ha 22a 99m², општине Рума на површини од 48ha 06a 87m², општине Лозница на површини од 38ha 32a 54m², као и на локацији града Ваљева на површини од 24ha 87a 00m².

Друштво за управљање слободном зоном у коме је запослено шест радника, остварило је укупне приходе у износу од 29.362.922,00 динара, док су расходи износили 28.624.286,00 динара, а остварена је нето добит од 738.636,00 динара. У односу на 2023. годину нето добит је већа за 1,87%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Ужице” је **„Слободна зона Ужице” д.о.о. Севојно**, ул. Првوماјска бб, ПИБ: 106554104, матични број: 20630051.

Оснивачи слободне зоне, град Ужице, „Ваљаоница бакра Севојно” а.д. Севојно и „Импол Севал ваљаоница алуминијума” а.д. Севојно учествују са по 33,33% у основном капиталу друштва.

Површина Слободне зоне „Ужице” износи 55ha 38a 52m².

Наведено привредно друштво у коме је запослено осам радника, имало је укупне приходе 28.995.000,00 динара, расходи су износили 27.044.000,00 динара, а остварена је нето добит од 1.951.000,00 динара.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Свилајнац” је **„Привредно друштво за управљање Слободном зоном Свилајнац” д.о.о. Свилајнац**, ул. Светог Саве бр. 102, ПИБ: 107229875, матични број: 20759623.

Оснивач овог привредног друштва је општина Свилајнац.

Површина слободне зоне којом управља привредно друштво износи 57ha 33a 73m² и целокупна се простире на подручју општине Свилајнац.

Наведено привредно друштво у коме су запослена два радника, имало је укупне приходе 6.258.397,00 динара, док су расходи износили 5.801.030,00 динара, тако да је остварен нето добитак од 457.367,00 динара.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Смедерево” је **„Слободна зона Смедерево” д.о.о. Смедерево**, ул. Ђуре Салаја бр. 17, ПИБ: 107438283, матични број: 20802715.

Оснивачи, град Смедерево и предузеће „Metech” д.о.о. Смедерево имају по 30,00% удела, док остали оснивачи: „Tomi Trade” д.о.о. Смедерево, „Profiweld” д.о.о. Смедерево, „Inter-Mehanika” д.о.о. Скореновац и „Nafta” а.д. Београд, учествују са по 10,00% у основном капиталу друштва.

Површина Слободне зоне „Смедерево” износи 545ha 80a 73m² и простире се на подручју града Смедерева на површини од 540ha 52a 44m² и на територији града Пожаревца на површини од 5ha 28a 29m².

Привредно друштво запошљава једног радника, остварило је укупне приходе у износу од 24.292.753,00 динара, док су расходи износили 10.969.637,00 динара, тако да је остварена нето добит од 13.323.116,00 динара. У односу на 2023. годину нето добит је била већа за 1,52%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Крушевац” је **„Слободна зона Крушевац” д.о.о. Крушевац**, ул. Паруновачка бр. 18V, ПИБ: 107508760, матични број: 20817526.

Оснивач слободне зоне град Крушевац учествује са 40,00%, док „Мерима Тренд” д.о.о. Крушевац и „Trajal Корпорација” а.д. Крушевац учествују са по 30,00% у основном капиталу привредног друштва.

Површина Слободне зоне „Крушевац” износи 127ha 39a 18m² и простире се на локацији у граду Крушевцу на површини од 114ha 85a 20m² као и на локацији у граду Краљево на површини од 12ha 53a 98m².

Наведено привредно друштво у коме су запослена два радника, имало је укупне приходе 5.596.151,00 динара, док су расходи износили 5.084.072,00 динара, тако да је остварена нето добит од 512.079,00 динара. У односу на 2023. годину нето добит је била мања за 45,18%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Апатин” је **„Слободна зона Апатин” д.о.о. Апатин**, ул. Српских владара бр. 29, ПИБ: 108204648, матични број: 20951931.

Оснивач слободне зоне је општина Апатин са уделом од 100%.

Површина Слободне зоне „Апатин” износи 122ha 17a 04m² и цело подручје зоне се налази на локацији општине Апатин.

Наведено привредно друштво у коме су запослена два радника, имало је укупне приходе 3.269.354,00 динара, док су расходи износили 3.268.067,00 динара, тако да је остварен нето добитак од 1.288,00 динара. У односу на 2023. годину нето добит је била мања за 73,74%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Врање” је **„Слободна зона Врање” д.о.о. Врање**, ул. Милентија Поповића бр. 1, ламела 5, ПИБ: 108023766, матични број: 20917962.

Оснивач овог привредног друштва је град Врање са уделом од 100%.

Површина Слободне зоне „Врање” износи 132ha 99a 99m² и простире се на локацији у граду Врању на површини од 123ha 93a 30m² као и на локацији у граду Нишу на површини од 9ha 6a 69m².

Наведено привредно друштво у коме је запослено шест радника, имало је укупне приходе 14.975.657,00 динара, док су расходи износили 14.141.452,00 динара, тако да је остварена нето добит од 834.205,00 динара. У односу на 2023. годину нето добит је била већа за 4,64%.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Прибој” је **„Слободна зона Прибој” д.о.о. Прибој**, ул. 12. јануара бр. 5/2, ПИБ: 108940370, матични број: 21097110.

Оснивач овог привредног друштва је град Прибој са 100% уделом.

Површина Слободне зоне „Прибој” износи 26ha 90a 69m².

Наведено привредно друштво у коме је запослено 14 радника, имало је укупне приходе 22.819.361,00 динара, док су расходи износили 22.649.537,00 динара, тако да је остварена нето добит од 169.824,00 динара.

Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Београд” је **„Слободна зона Београд 2015” д.о.о. Београд-Палилула**, ул. Омладинских бригада 86б, ПИБ: 109168166, матични број: 21136492.

Оснивач овог привредног друштва је град Београд.

Површина Слободне зоне „Београд” износи 205ha 78a 00m² и простире се на локацији у Београду на површини од 98ha 31a 44m², на локацији у Панчеву на површини од 81ha 77a 84m² и на подручју општине Стара Пазова на површини од 25ha 68a 72m².

Наведено привредно друштво у коме је запослено четири радника, имало је укупне приходе 25.428.914,00 динара, док су расходи износили 16.200.568,00 динара, тако да је остварена нето добит од 9.228.346,00 динара. У односу на 2023. годину нето добит је била мања за 41,54%.

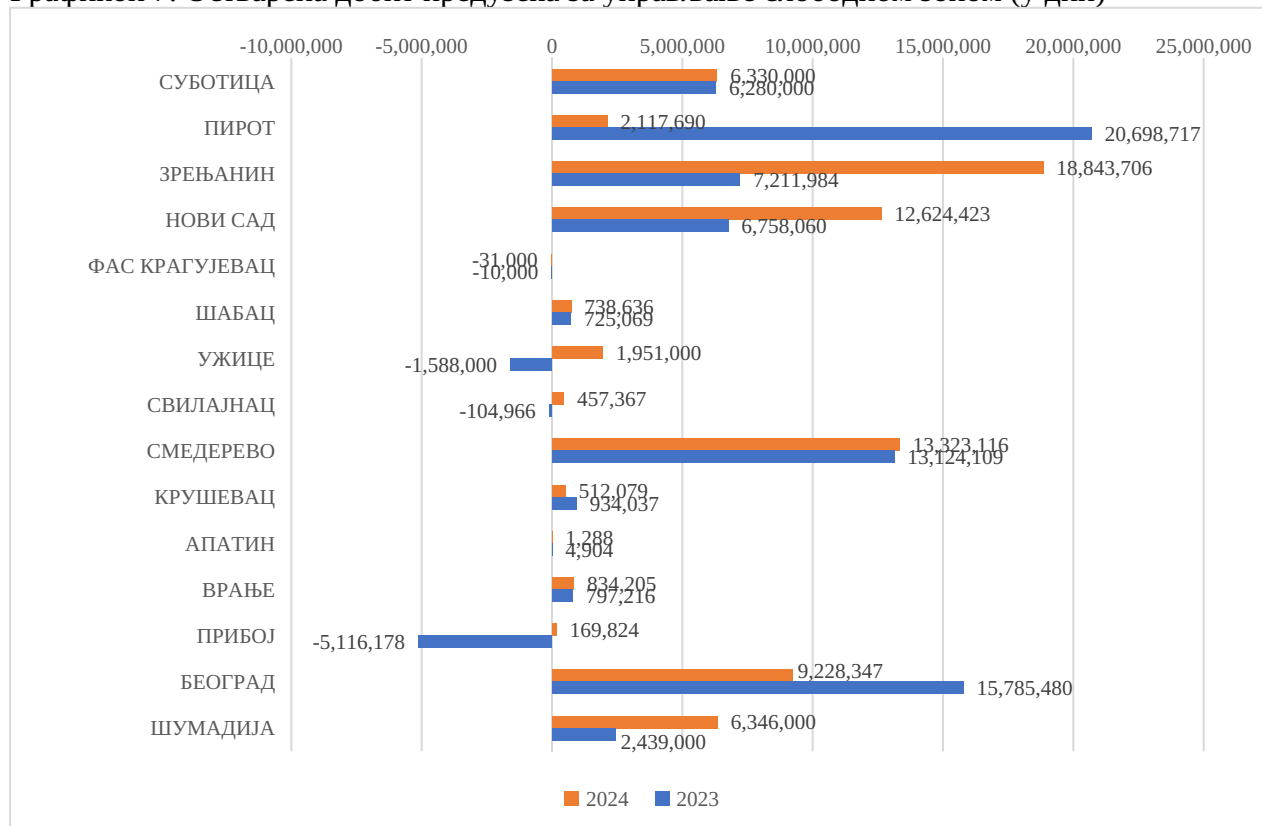
Назив привредног друштва за управљање Слободном зоном „Шумадија” је **„Слободна зона Шумадија” д.о.о. Крагујевац**, ул. Трг Тополиваца бр. 4, ПИБ: 111370115, матични број: 21470872.

Оснивач овог привредног друштва је град Крагујевац.

Површина Слободне зоне „Шумадија” износи 21ha 80a 00m².

Наведено привредно друштво у коме су запослена четири радника, имало је укупне приходе 20.878.000,00 динара, док су расходи износили 14.532.000,00 динара, тако да је остварена нето добит од 6.346.000,00 динара. У односу на 2023. годину нето добит је била већа за 160,19%.

Графикон 7. Остварена добит предузећа за управљање слободном зоном (у дин)

IV Пословање корисника слободних зона

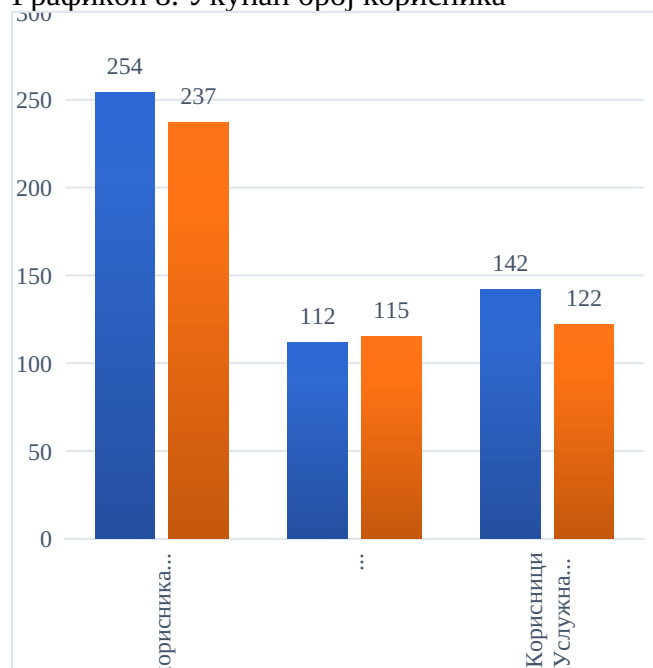
4.1. Број и структура корисника

У слободним зонама Републике Србије у 2024. години пословало је 237 корисника, од чега 190 домаћих и 47 страних корисника. У односу на 2023. годину укупан број корисника је мањи за 6,69%, док је број производних компанија порастао на 115 (48,52%), а 122 корисника (51,48%) се бавило услужном делатношћу.

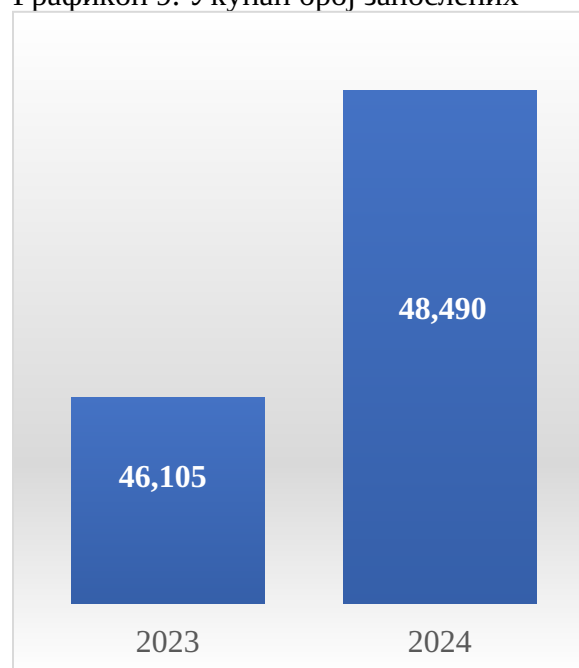
Укупан број запослених код корисника зона био је 48.490 и упркос неповољној геополитичкој ситуацији која је обележила 2024. годину додатно је порастао за 2.385 радника (5,17%).

Највећи број запослених је био код корисника који се баве производњом, 47.896 радника (98,78%), што уз ниво вредности производње и извоза, слободне зоне профилише као производне слободне зоне које су извозно оријентисане. Мањи број, 594 радника (1,22%), је било запослено код корисника који се баве услужном делатношћу.

Графикон 8. Укупан број корисника

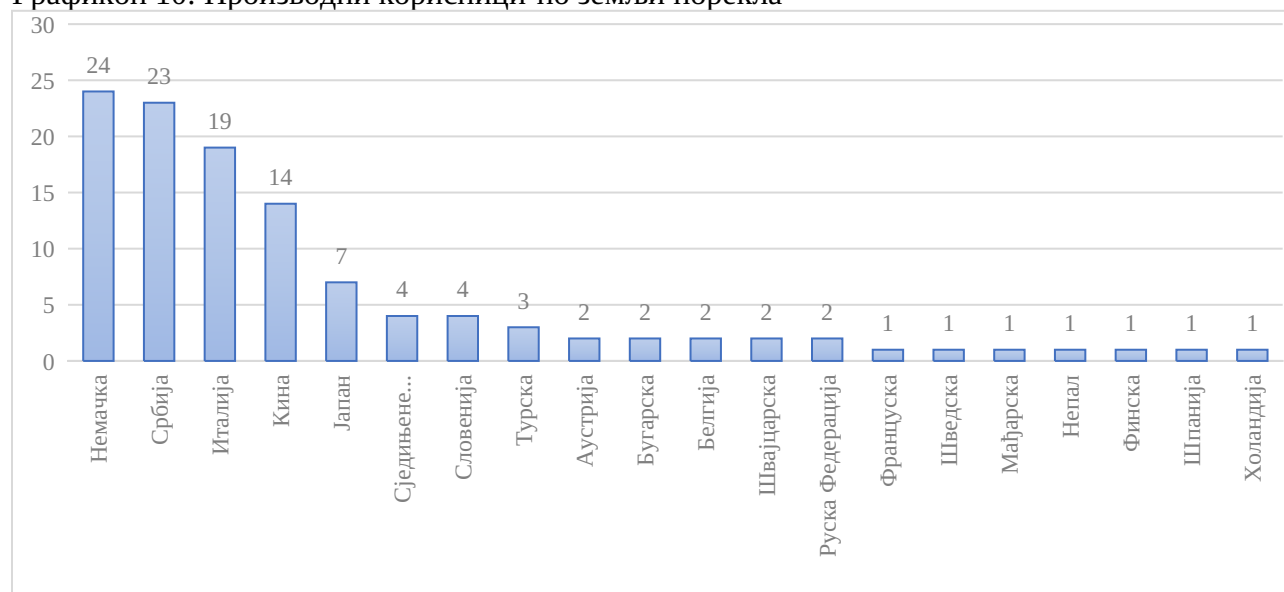

Графикон 9. Укупан број запослених

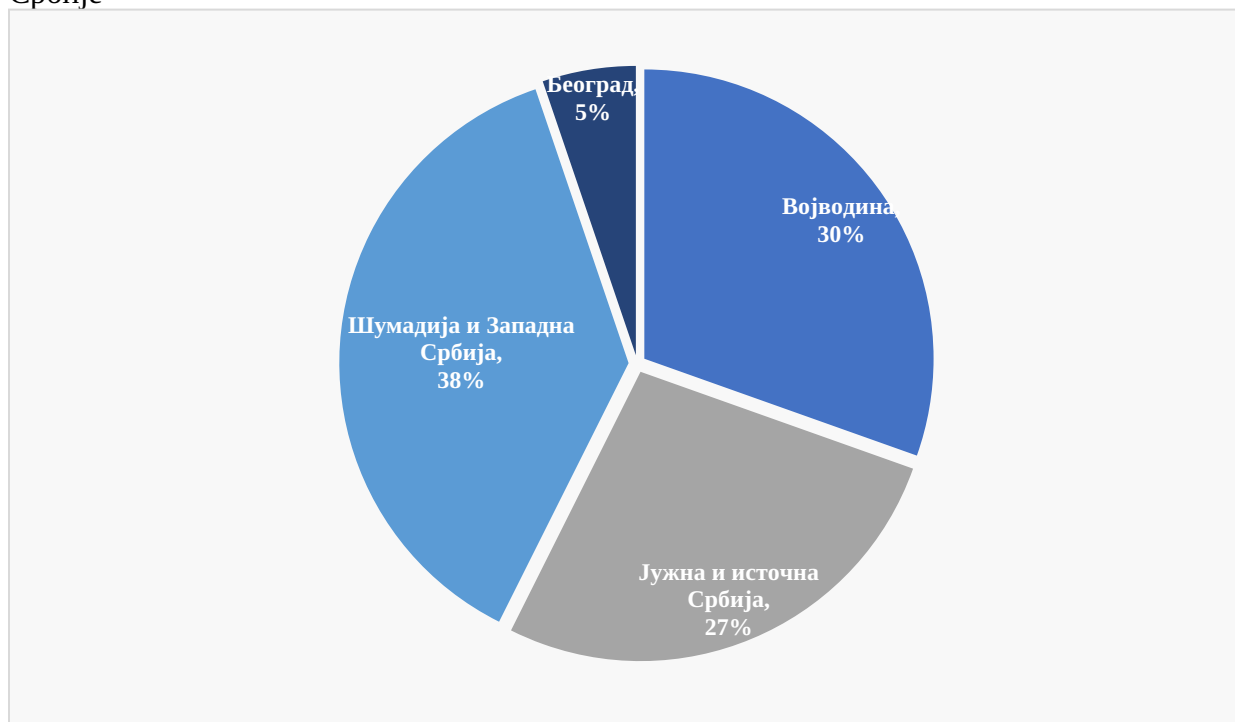
У режиму рада слободне зоне је у претходној години пословало 115 производних корисника из 20 земаља, са три континента. Највише производних корисника долази из Савезне Републике Немачке, 24, затим следе корисници пореклом из Републике Србије и Италије. Из Републике Србије послују 23 корисника, док је из Италије 19 корисника у режиму рада слободне зоне. Приметан је пораст броја кинеских компанија у слободним зонама уз равномерну распоређеност широм Републике, чак 14 великих кинеских производних компанија.

Графикон 10: Производни корисници-по земљи порекла

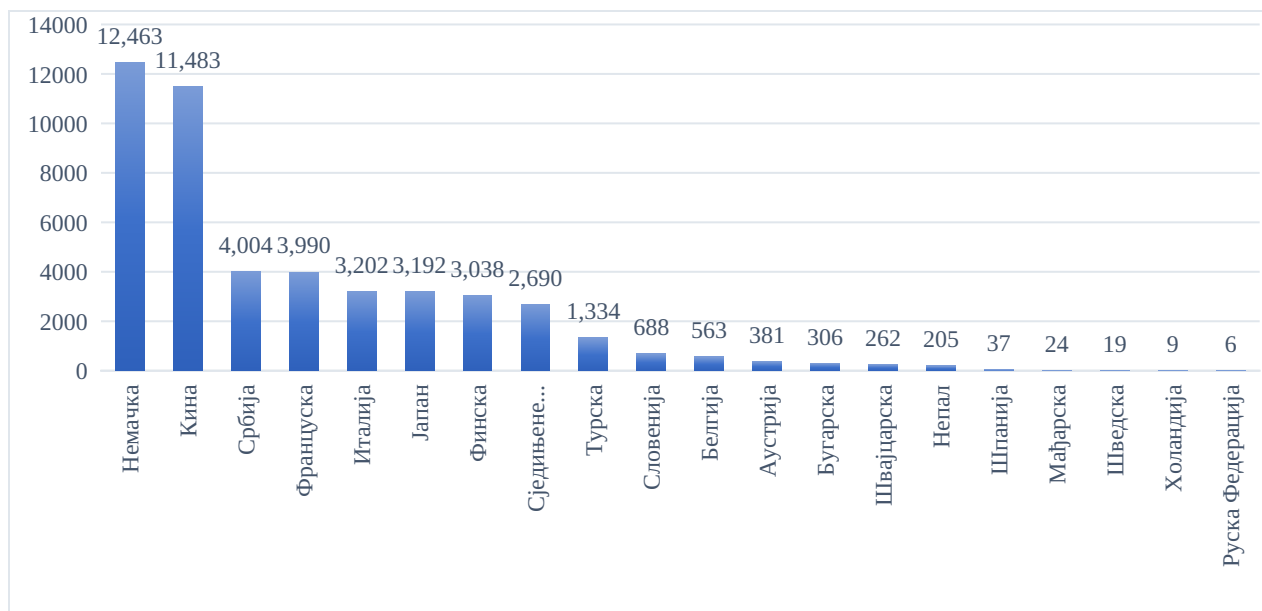

Посматрајући распоређеност производних компанија по регионима Републике Србије, можемо да кажемо да највећи број ових корисника послује у региону Шумадије и Западне Србије (43 фабрике), затим Војводине (35), док у регионима Јужне и Источне Србије и Београда послује 31 и 6 производних корисника респективно.

Графикон 11: Приказ заступљености производних корисника по регионима Републике Србије

Додатно, када у обзир узмемо укупан број запослених у производним компанијама, закључујемо да највише људи ради код корисника пореклом из Савезне Републике Немачке где је запослено 12.463 радника, затим у кинеским компанијама - 11.483 радника, док је у домаћим компанијама и компанијама из Републике Француске запослено 4.004 и 3.990 радника респективно. У односу на претходни извештајни период приметан је значајан пораст запослених у кинеским компанијама (за 2.406 радника), као и италијанским компанијама (за 1.419 радника). Компаније из СЗ Немачке такође су прошириле производне капацитете и упослиле додатних 686 радника.

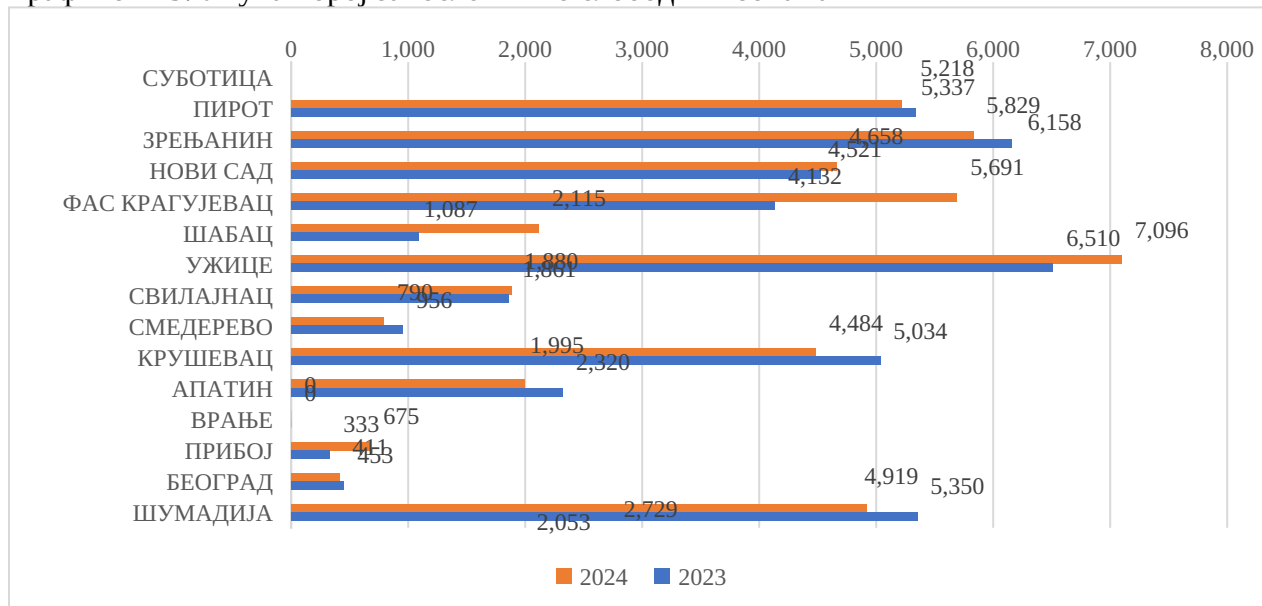

Највећи раст запослености остварен је у Слободној зони „Нови Сад” и Слободној зони „ФАС Слободна зона” у Крагујевцу у којима је додатно запослено 1.559 и 1.028 радника респективно.

Пораст запослености у слободној зони у Крагујевцу резултат је великих инвестиционих улагања италијанске компаније Фиат, која у фабрици покреће производњу два модела електричних аутомобила.

Раст запослености у Слободној зони „Нови Сад”, последица је уласка азијских компанија „Тоуо Тире”, „Лјанбо” и „ЈФЕ Шојџи” у режим рада ове слободне зоне, као и проширења капацитета немачке компаније „Continental Automotive Serbia”, која је у 2024. години подигла ниво запослености за чак 720 радника у односу на 2023. годину.

Графикон 15. Укупан број запослених по слободним зонама

4.2. Пословање корисника који се баве производном делатношћу

Током 2024. године, у 15 слободних зона 115 корисника се бавило производном делатношћу што је за три корисника више (2,68%) у односу на 2023. годину.

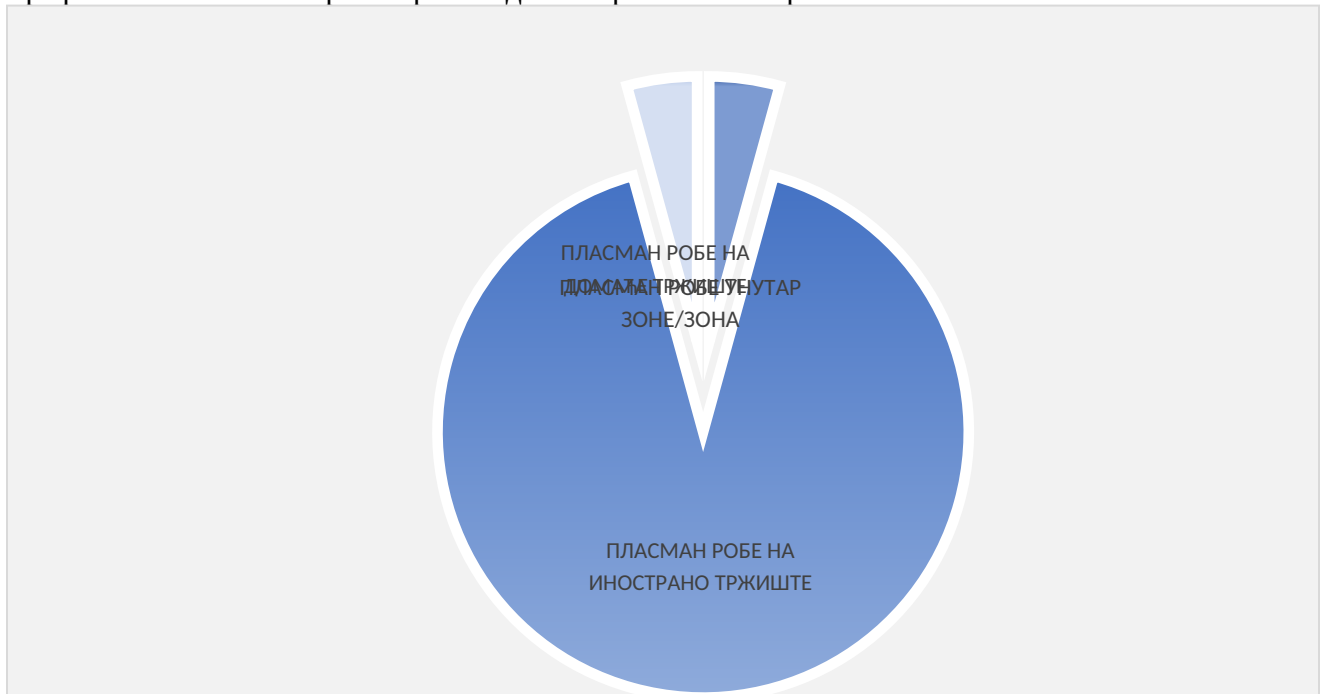
У слободним зонама Републике Србије укупна вредност остварене производње у 2024. години је износила 4.720.505.894 евра и у односу на 2023. годину већа је за 21,64%, што у апсолутној вредности, износи чак 839.830.395 евра.

У вредности укупно произведене робе учешће домаћег репроматеријала је износило 322.192.129 евра, а учешће иностраног репроматеријала 2.816.575.621 евра.

У односу на 2023. годину, вредност утрошеног домаћег репроматеријала у процесу производње је мањи за 26,95%, док је вредност утрошеног иностраног репроматеријала у процесу производње порастао за 15,86%.

На инострано тржиште пласирано је производа у вредности од 4.471.268.531 евра (91,46%), на домаће тржиште 209.140.993 евра (4,28%), док је мањи део производње у износу од 208.240.766 евра (4,26%) пласиран унутар слободних зона Републике Србије.

Графикон 16. Пласман робе производних корисника по тржиштима

Производни корисници су током 2024. године значајно подигли ниво производње, а компаније из индустријски најразвијених земаља, Француске, НР Кине, Сједињених Америчких Држава и Немачке се налазе на листи компанија које су највише произвеле у овој пословној години.

Највећи произвођачи углавном припадају сектору аутомобилске индустрије. То су високотехнолошке компаније које производе делове за комерцијална и путничка возила, тачније делове за управљање кретањем возила, за безбедност, аутоматизовану вожњу, електричну мобилност, аутогуме, кабловске системе и др. док остали произвођачи припадају металској индустрији и индустрији производње ветрогенератора.

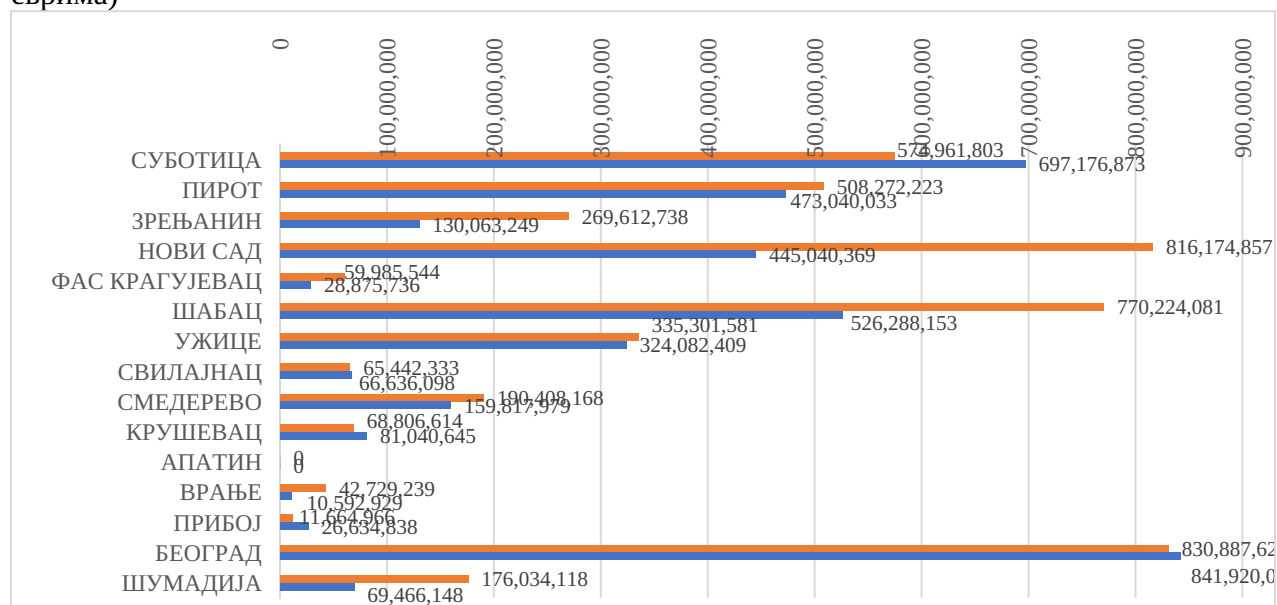
Табела 2. Највећа остварена вредност производње по корисницима (у еврима)

Р.БР.	Компанија	Земља порекла	Слободна зона	Вредност остварене производње (у ЕУР)
1.	<i>Tigar Tyres</i>	Француска	Пирот	473.987.276
2.	<i>ZF Serbia</i>	Немачка	Београд	421.966.366
3.	<i>Minth Automotive Europe</i>	Кина	Шабац	330.542.170
4.	<i>Continental Automotive Serbia</i>	Немачка	Нови Сад	247.036.907
5.	<i>Ваљаоница бакра Севојно</i>	Србија	Ужице	212.380.060
6.	<i>Brose</i>	Немачка	Београд	209.361.394
7.	<i>Ling Long International Europe</i>	Кина	Зрењанин	195.766.073
8.	<i>Mei Ta Europe</i>	Кина	Београд	194.645.719
9.	<i>Lear Corporation</i>	Сједињене Америчке Државе	Нови Сад	194.304.725
10.	<i>Flender</i>	Немачка	Суботица	166.129.851

Скоро све слободне зоне су значајно подигле вредности остварене производње у 2024. години, изузев слободних зона у Суботици, Свилајнцу, Прибоју и Крушевцу.

Слободна зона у Новом Саду је у односу на 2023. годину, највише подигла ниво производње, за чак 371.134.488 евра, док је слободна зона у Шапцу подигла ниво производње за 243.935.928 евра. У процентуално исказаном повећању вредности остварене производње, највеће повећање у 2024. години у односу на 2023. годину остварила је Слободна зона „Врање”, од чак четири пута, што је последица завршетка инвестиционих циклуса и отпочињања производње кинеских компанија које послују у оквиру ове слободне зоне.

Графикон 17. Вредност остварене производње у 2024. години по слободним зонама (у еврима)

4.3. Услуге у слободним зонама

Поред корисника који се баве производњом, у слободним зонама Републике Србије послују и корисници који се баве услужном делатношћу и који доприносе искоришћавању слободних капацитета у оквиру слободних зона. Ови корисници пружају и користе најразнородније услуге, како би оптимизовали пословање. Укупан промет услуга у слободним зонама у 2024. години износио је 614.421.075 евра и у односу на 2023. годину већи је за 5,37%. Вредност пружених услуга износила је 257.002.903 евра, што представља повећање од 24,74% у односу на 2023. годину, док су корисници слободних зона примили услуга у вредности од 357.418.172 евра, што у односу на 2023. годину представља смањење од 5,21%.

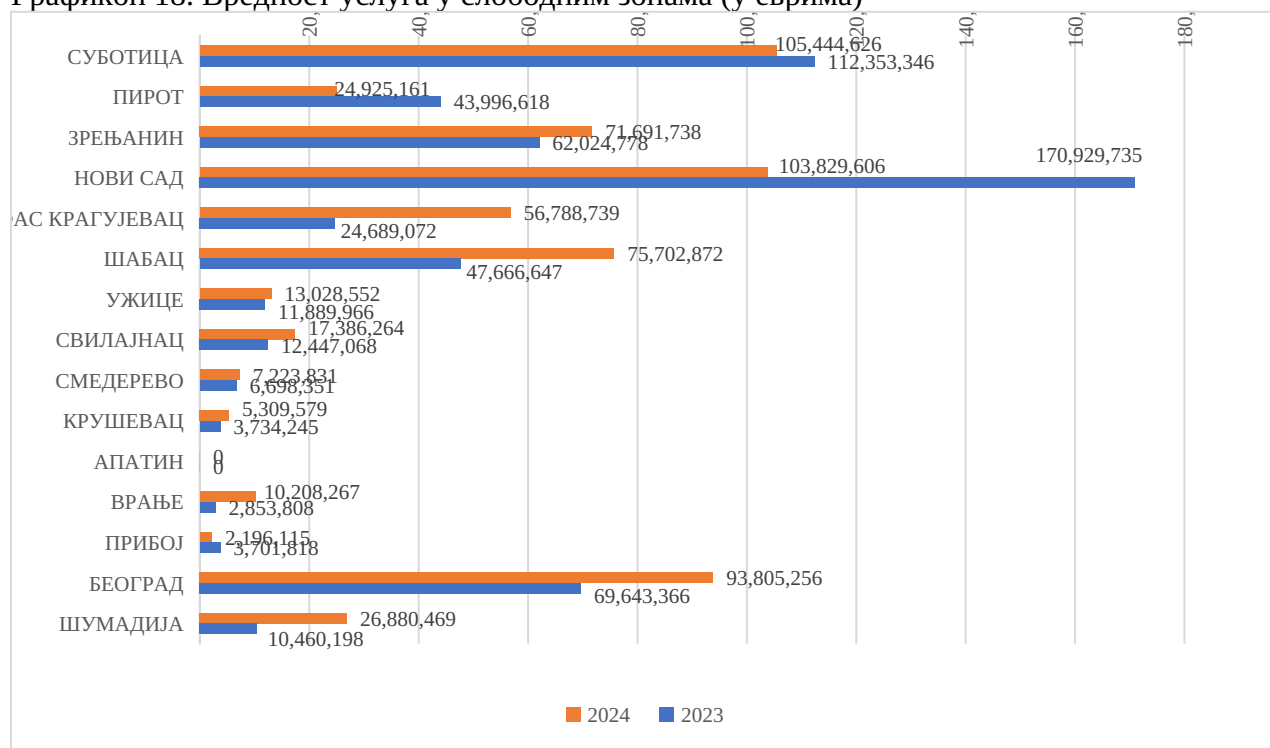
Пружене услуге корисника слободних зона односе се, пре свега на услуге активног оплемењивања, која је најзаступљенија у слободним зонама у Суботици, Зрењанину и Београду, затим на услуге обучавања и консалтинга, администрације, ИТ подршке, услуге истраживања и развоја, разне инжењерске услуге, услуге тестирања, обуке запослених и др.

Укупна вредност пружених услуга у слободним зонама је, без услуге активног оплемењивања, износила 119.633.663 евра и у односу на 2023. годину додатно је порасла за 52,15%. Највећи део услуга (73,14%), корисници слободних зона, пружили су на тржишту ванцаринског подручја Републике Србије, чиме се у значајној мери допринело позитивном спољнотрговинском пословању слободних зона и привреде Републике Србије.

Услуге које корисници слободних зона користе још су разнородније и значајније за Републику Србију, обзиром да додатно упошљавају привреду и пружају их компаније које послују на домаћем тржишту. Корисници слободних зона примили су услуга у вредности од 357.418.172 евра, од чега је 222.137.916 (60,90%) евра вредности услуга примљених са тржишта Републике Србије. Услуге које корисници слободних зона примају су услуге транспорта и шпедиције, накнаде за рад у режиму рада слободне зоне, услуге инсталације и одржавања опреме, манипулације отпадом, угоститељске услуге, услуге царинског посредовања, штампе, књиговодствене услуге, електронергетске и телекомуникационе, затим услуге адвоката, преводиоца, услуге закупа и складиштења, медицинске и ИТ услуге, комуналне услуге и др.

Међу услужним корисницима су и компаније које се баве трговином и које су у 2024. години унеле робу у вредности од 123.596.219 евра и то са тржишта Републике Србије робе у вредности 17.892.294 евра (14,48%), док је увезено робе у вредности од 105.703.925 евра (85,52%). На тржиште Републике Србије пласирано је робе у вредности од 116.804.917 евра (36,37%), на тржиште ванцаринског подручја Републике Србије 181.181.511 евра (56,41%), док је мањи део у износу од 23.204.727 евра (7,22%) пласиран корисницима слободних зона.

Графикон 18. Вредност услуга у слободним зонама (у еврима)

Резиме

Слободне зоне наставиле су континуирани развој, па су тако у 2024. години забележиле историјске максимуме у свим економским категоријама, упркос чињеницама да је година била обележена сложенем геополитичком ситуацијом у Европи, која се прелила и на остатак света. Најбитиније економске категорије: инвестициона улагања, број фабрика и запослених у слободним зонама, вредности остварене производње, промета и извоза, као и остварени суфицит су на историјски рекордном нивоу.

Корисници слободних зона су били инвестиционо најактивнији од када постоји концепт слободних зона. **Обим инвестиционих улагања** први пут је премашио милијарду евра, износио је 1.012.796.513 евра и у односу на 2023. годину додатно је порастао за 32.119.987 евра. Највећи део тих инвестиција (98,93%) долази из директних страних инвестиција, док мањи део (1,07%) долази од компанија пореклом из Републике Србије. Највећи инвеститори су компаније пореклом из индустријски најразвијених земаља, попут НР Кине, Европске уније, Јапана, Швајцарске и Сједињених Америчких Држава. Према подацима Народне банке Србије, током 2024. године прилив страних инвестиција у Србији износио је 5,2 милијарде евра, па се нарочито истиче чињеница да су слободне зоне привукле скоро петину (19,48%) инвестиција у Републици Србији. Имајући у виду да су инвестициони циклуси појединих корисника слободних зона у току, очекује се да резултати слободних зона и у наредном периоду буду на високом нивоу.

Као директна последица инвестиционих улагања је и пораст броја запослених, с обзиром да је крајем 2024. године било запослено 48.490 радника, или за 2.385 (5,17%) више него у 2023. години. Највећи пораст броја запослених забележен је у Слободној зони „Нови Сад”, где је уписано додатних 1.559 радника, затим у Слободној зони „ФАС Слободној зони” у Крагујевцу, као и Слободној зони „Врање” у којој је број радника удвостручен. Чињеница је да је у слободној зони у Шапцу запослено више од 7.000 радника, да чак седам слободних зона у Републици Србији запошљава више од 4.000 радника, чиме слободне зоне знатно доприносе смањењу незапослености, нарочито у локалним самоуправама у оквиру којих послују.

Логично, забележен је и пораст **броја производних корисника** у слободним зонама. Укупно 115 корисника је производне активности обављало у оквиру слободних зона Републике Србије, што је за три фабрике више (2,68%) него у 2023. години. Највећи број, њих 24, су немачке компаније, 23 компаније су домаће, док је 19 компанија пореклом из Републике Италије. У претходном периоду приметно је повећање броја производних корисника пореклом из НР Кине, којих сада већ 14 послује у слободним зонама Републике Србије.

Значајна улагања у слободне зоне у претходном периоду одразила су се и на ниво **остварене производње**. Вредност производње у слободним зонама у 2024. години достигла је свој историјски максимум и износила је **4.720.505.894 евра**, што у односу на 2023. годину представља повећање од 21,64%. Највећи део производње пласиран је ван граница Републике Србије (94,72%), док је остатак (5,28%) пласиран на тржиште Републике Србије и унутар слободних зона.

У слободним зонама у 2024. години је дошло и до значајног **повећања извоза робе**, који је у односу на 2023. годину већи **за 22,87%** и то извоза производних корисника за 20,77% и извоза компанија које се баве трговином који је удвостручен. Укупан извоз робе из слободних зона Републике Србије износио је 4.652.450.042 евра и за 866.047.334 евра је већи него у 2023. години. На републичком нивоу у истој години, извезено је робе у вредности од 29.188.495.612 евра² те **учешће извоза робе из слободних зона у укупном извозу Републике Србије у 2024. години чини 15,94%** што такође представља повећање у односу на претходну годину. Треба истаћи да се корисници слободних зона, компаније „ZF Serbia” „Tigar Tyres” и „Нафтна Индустрија Србије” налазе на листи десет највећих извозника из Републике Србије.

С тим у вези, слободне зоне значајно доприносе и **позитивном спољнотрговинском билансу** Републике Србије. У 2024. години остварен је суфицит у спољнотрговинском пословању у износу од 1.297.911.075 евра, **уз пуну покривеност увоза извозом**, што слободне зоне потврђује као извозно оријентисане зоне.

Вредност услуга у 2024. години износила је 614.421.075 евра, од чега је 257.002.903 евра вредност пружених услуга у слободним зонама, док је 357.418.172 евра вредност примљених услуга и првенствено се односе на услуге активног оплемењивања, издавање пословног, производног и складишног простора, накнаде које корисници плаћају за рад у режиму рада слободне зоне, транспортне и остале логистичке услуге које се пружају корисницима слободних зона, различите услуге одржавања опреме, ИТ услуге, електроенергетске, консултантске и др.

²Према подацима Републичког завода за статистику

Висока инвестициона улагања у претходном периоду, довела су до повећања броја фабрика у слободним зонама, те ширења капацитета постојећих корисника и повећања нивоа производње, што је неминовно допринело остварењу историјски високог нивоа промета робе и услуга у слободним зонама.

Тако је **вредност укупног промета** у слободним зонама износила **9.373.910.049 евра** и у односу на 2023. годину, већа је за 1.660.552.537 евра (21,53%). У свим слободним зонама је дошло до значајног повећања промета, осим у слободним зонама у Суботици и Прибоју.

Закључак

Анализом извештаја о пословању за 2024. годину, која су доставила привредна друштва за управљање слободним зонама, можемо закључити да слободне зоне бележе рекордне резултате у свим економским категоријама, као и да су се адаптирале на вишегодишњу неповољну геополитичку ситуацију у Европи и свету.

Најуспешнија пословна година где су, број производних корисника, вредност производње, број запослених, вредност извоза, остварени суфицит у спољнотрговинском пословању, вредност услуга и оствареног промета робе и услуга на највишем нивоу у последњих 17 година, директна су последица високих инвестиционих улагања у слободне зоне у претходном периоду, као и равномерном регионалном развоју, чиме су зоне додатно активирале домаћу привреду широм Републике Србије.

Број компанија, нарочито корисника који се баве производном делатношћу континуирано расте. Те компаније долазе из технолошки најразвијенијих земаља, пре свега земаља Европске уније, Јапана, НР Кине и Сједињених Америчких Држава и са собом доносе најсофистициранију опрему, чиме потврђују да се слободне зоне могу сматрати најмодернијим деловима привреде. Специфичност ове пословне године огледа се и у чињеници да се број фабрика у слободним зонама готово изједначио са бројем корисника који се баве услужном делатношћу.

Резултати зона показују да се све слободне зоне равномерно развијају, да је слободна зона „Нови Сад” остварила највећи промет у претходној години и тиме постала лидер међу слободним зонама у овом сегменту, да је чак шест слободних зона остварило промет већи од 800 милиона евра, као и да је слободна зона у Шапцу прва слободна зона у којој је запослено више од 7.000 радника. Посебно радује чињеница да је Слободна зона „ФАС”, у којој послује ФИАТ заједно са кооперантима, зауставила вишегодишњи пад, да су инвестирана значајна средства, као и да је број запослених удвостручен. У Крагујевцу су у току припреме за производњу два нова електрична модела, који ће ревитализовати ову слободну зону, цео Шумадијски округ и сам град Крагујевац.

Имајући у виду показатеље из извештаја која су привредна друштва за управљање слободним зонама доставила за претходну годину, видљив је допринос равномерном регионалном развоју свих слободних зона без изузетка. Са друге стране, настављена је и диверзификација инвестиционих улагања, обзиром да у слободне зоне све више инвестирају компаније пореклом из НР Кине и Јапана, да земље Европске уније, нарочито Немачка, Италија и Француска, настављају вишегодишњи инвестициони тренд, као и да компаније пореклом из Швајцарске, Републике Србије и Сједињених Америчких Држава и даље инвестирају равномерно.

Предлог мера

Ради реализације закључка овог извештаја, а узимајући у обзир изузетне пословне резултате који се остварују у слободним зонама Републике Србије из године у годину, као и да су инвестициони циклуси једног броја мултинационалних компанија и даље у току, реално је очекивати наставак тренда развоја концепта слободних зона и у наредном периоду. Имајући у виду да су слободне зоне регионално равномерно распоређене, као и да су све уједначеније по оствареним резултатима, у овом тренутку нема разлога за формирање нових слободних зона већ треба наставити са успешним привлачењем инвестиција и довођењем нових корисника у већ постојеће слободне зоне.

С тим у вези, неопходно је наставити и успоставити још чвршћу сарадњу између корисника слободних зона и виших школа и универзитета, посебно у локалним самоуправама где то још није случај како би се задовољила тражња за високообразованом радном снагом која је све израженија. Даља подршка систему дуалног образовања од стране свих укључених актера допринела би бржем оспособљавању потребне радне снаге и бржем запошљавању младих стручних кадрова.

Такође, предлаже се пружање значајније подршке ангажовању домаћих компанија, пре свега малих и средњих предузећа, које би као кооперанти и добављачи за кориснике слободних зона, у значајној мери додатно упослиле домаћу привреду која послује ван граница слободних зона, како би та предузећа заједно са корисницима слободних зона, остварила синергетски ефекат потребан за бржи развој домаће привреде.

Управа за слободне зоне, у складу са својим надлежностима, координираће и вршиће надзор над радом слободних зона у Републици Србији, указиваће на неопходност даље и интензивније промоције слободних зона, и пружаће свеобухватну помоћ како привредним друштвима за управљање слободним зонама тако и потенцијалним инвеститорима у циљу доношења квалитетних инвестиционих одлука.

Прилог: табела х8